

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrlayi N-rul 1/1

INSERTIUNILE

se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Lot
deschis costă șirul 20 fil

Manuscriptele nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

Neamul românesc la răspântie*

— Dela corespondentul nostru special. —

Paris, 24 Noemvrie.

Relațiunile dintre Rusia și Austria s'au înrăutățit din nou și situația internațională s'a agravat mult în zilele din urmă. De astă dată cauza nu este Serbia ci *România*.

În întreaga opinie publică din regatul român, în cercurile politice conducătoare și în presă în special s'a format un curent ostil politicii tradiționale austrofile de până acum și nemulțămirea împotriva legăturii cu Tripla-Alianță crește în fiecare zi.

Care să fie cauza acestei schimbări hotărâte în politica românească?

Sunt atâtea încât ne este aproape imposibil ca să le înșirăm pe toate. Să le luăm întâi pe cele mai noi, cele imediate. Cât despre cauzele cele vechi ele sunt așa de multe și așa de puternice încât era imposibil ca ele să nu determine o schimbare radicală în politica națională românească, care dacă ar fi urmat drumul de până acum, acest drum „tradițional” foarte neted dar și foarte sterp în rezultate bune, ar fi fost o politică de sinucidere!

România era gata, în ajunul războiului actual, să împiedece marșul bulgarilor contra Turciei. Armata română, admirabil instruită și comandată și echipată nu se poate mai bine,

era gata de luptă, masse mari de trupe fuseseră deja concentrate în Dobrogea. Proiectele ascunse ale Germaniei și ale Austriei (în special) au dat însă lucrurilor o altă întorsătură, căci cele două puteri germane au sfătuit pe români să stea neutri *căci vor obține și așa compensațiuni*. Vizita contelui Berchtold la Sinaia a avut, în această privință, o influență decisivă și România a privit impasibilă succesele strălucite ale Bulgariei.

Astăzi România, oficială și neoficială, *reproșează Austro-Ungariei* că a tras guvernul românesc pe sfoară și nu mai susține pretențiunile românești în privința rectificării de frontieră din Sudul Dobrogei și în privința drepturilor Aromânilor cu destulă forță și nici cu destulă *sinceritate*. Bine înțeles că Rusia, care de mult încearcă să-și recâștige simpatia poporului românesc, profită de nemulțămirea României *spre a se substitui ea în rolul ce l-a jucat până acum Austro-Ungaria în privința regatului român*.

Situația este alarmantă și trebuie să fim pregătiți la eventualitatea care pare să ne aducă surprinderile cele mai mari și poate surprinderi plăcute, favorabile idealului mare al neamului românesc. Nu mai încap absolut nici o îndoială că România, trezită la conștiință prin succesele vecinilor ei nu mai înțelege să facă, orbește, jocul aliatei sale de până acum și mai ales nu înțelege să renunțe la idealul său național de dragul unei politici care nu i-a adus până acum, după zeci de ani de răbdare eroică, absolut nici un profit național.

Afară de aceasta opinia publică s'a deșteptat, cu o forță nebănuită de unele din cercurile oficiale, la conștiința realității și și-a

zis: dacă vecinii noștri își urmăresc idealul național și se întăresc printr'o politică *națională* (iar nu una oficială, impusă de sus) îndrăzneată, de ce n'am căuta și noi să scuturăm lanțurile semisclăviei de până acum și să inaugurăm o direcțiune nouă care să aducă rezultatul dorit?!... De ce n'am face și noi ceea ce au putut face alții? De ce să ne condamnăm înșine la moarte printr'o lașă și detestabilă politică de neactivitate și vasalitate când avem posibilitatea să dăm și noi lovituri decisive, când putem foarte bine să ne luptăm pentru noi iar nu pentru alții?... De ce să nu legăm rana care ne doare iar nu o rană închipuită, *inventată* de dușmanii neamului nostru spre a ne deturna atențiunea și aspirațiunile dela adevăratele noastre interese?...

Fapt este că în țara lucrările s'au schimbat mult, foarte mult în ceea ce privește politica externă și că echilibrul de forțe în Estul european nu mai este sigur. Căci dacă România se depărtează de Tripla-Alianță, ceea ce se întâmplă, și se apropie de Rusia, *situațiunea militară* va fi de aci înainte în acest colț al continentului a *Dublei-Alianțe*, care va putea asigura regatului român cuceriri teritoriale *mult mai importante* pentru destinele neamului românesc decât ridicolele „compensațiuni” tăiate din corpul Bulgariei. Scriitorul acestor rânduri a căutat să se convingă în această privință de părerile cercurilor influente din Franța și poate afirma că totul nu este pierdut pentru întoarcerea României în sfera de influență a mării ei surori latine, care a ajutat-o să facă prima unire și care poate este destinată să protejeze și alte acte naționale ale românilor destinate a servi marelui

GUY de MAUPASSANT.

O vizită la Creusot.

Superioritatea tunurilor franceze, întrebuințate de aliații creștini din Balcani, asupra artileriei germane cu care e dotată armata turcească, superioritate pe care a dovedit-o în mod incontestabil războiul de acum, dă o interesantă notă de actualitate admirabilului articol al lui Guy de Maupassant, pe care l traduc azi pentru „Românul”.

Nemuritorul artist descrie cu maestria-i cunoscută, impresiile pe care i-a lăsat-o în minte, vizita pe care a făcut-o imenselor uzine franceze dela Creusot, fericele rivale ale și mai imenselor uzine ale casei germane Krupp. Adaug că studiul acesta a fost scris prin 1883.— Adrian Corbul.

Cerul e albastru, albastru, plin de soare. Trenul a trecut dincolo de Montchanin. Colo, în fața noastră, se ridică un nor negru, opac, care parcă se înalță de pe pământ, care întunecă azurul dela Creusot. Te apropii, deosebești. O sută de coșuri uriașe varsă în văzduh șerpi de fum, altele mai puțin înalte scuișcă gâfâind jocuri de vapori; și totul se amestecă, se întinde, plutește, acoperă orașul, umple străzile, ascunde cerul, stinge soarele. Este aproape întuneric acum. O pulbere de cărbuni zboară, înțepă ochii pătează pielea, inegrește rufele. Casele sunt negre ca frecate cu funingine, pavajul e negru, geamurile prăfuite cu cărbune. Un miros de coș, de

gudron, de cărbune strânge gâteliul, apasă pieptul și, din când în când, o savoare acră de fer roșu, de metal arzător, de iad înflăcărat îți taie respirația, te face să ridici ochii ca să cauți aerul curat, aerul liber, aerul sănătos al vastului cer; dar zărești plutind colo sus norul sumbru și des, și sclipind, alături de tine, bucățelele de cărbuni cari roesc.

E Creusot-ul.

Un sgomot surd și neincetat face să se cutremure pământul, un sgomot făcut din mii de sgomote, pe care l întrețale, din când în când, o lovitură formidabilă, un ciocnet sguduind tot orașul.

Să intrăm în uzina dlor Schneider.

Ce feerie! Aci este împărăția Ferului, în care stăpânește Majestatea Sa Focul!

Focul! îl vezi pretutindeni. Imensele clădiri se aliniază fără de sfârșit, înalte ca niște munți și pline până în vâri cu mașini cari se învârtesc, cad, se ridică, se încrucicează, se agită, sforăie, sueră, tipă, scârțae. Cu toatele lucrează focul.

Ici jăratec, colo țigete de flacări, mai de parte blocuri de fer arzător vin, se duc, es din cuptoare, intră în angrenaje, rees, reintră de o sută de ori, își schimbă formele, veșnic roșii. Lacomel mașini mănâncă acest foc, acest foc arbitrar, îl turtesc, îl taie, îl fărîmă, îl răsucesc, îl torc, fac din el locomotive, mari, tunuri, mii de lucruri diverse, fine ca niște ciseluri de artist, monstruoase ca niște opere de uriași, și complicate, delicate, puternice, brutale.

Să încercăm să vedem și să pricepem.

Intrăm, la dreapta, sub o vastă galerie unde funcționează patru mașini enorme. Ele merg încet, își mișcă roțile, pistoanele și vergile. Ce fac ele? Ele nu fac decât să însufle aer înalțelor cupetoare în cari fierbe metalul în fuziune. Ele sunt plămâni monstruoși ai colosalelor carnete pe cari le vom vedea. Ele respiră, și atât; ele fac să trăiască și să digereze pe monștrii de fer.

Și iată cornetele; ele sunt două, la cele două extremități ale unei galerii, groase ca niște turnuri, pântecoase, răgind și scuișcând un țignet de flacări așa de mare încât la o sută de metri ochii ne sunt orbiti, pielea arsă și gâfâim ca într'o bae.

Ai zice un vulcan furios. Focul care-i iese din gură e alb, imposibil de privit și proiectat cu o putere și un sgomot, cum nu vă puteți închipui.

Colo înăuntru fierbe oțelul, oțelul Bessmer din care se fac șinele. Un om tânăr, voinic, frumos, grav, în cap cu o pălărie mare de păslă neagră privește cu atențiune îngrozitoare suflare. El șade dinaintea unei roți, ca o cârmă de vapor, pe care o răsucește din când în când, cum fac piloții. Numai decât mânia cornetelor se întetește ele scuișcă un uragan de flacări: șeful „fondeur”, a mărit încă monstruosul curent de aer care le străbate.

Și mereu, întocmai ca un căpitan, omul duce la fiecă clipă, ochianul la ochi pentru a considera culoarea focului. El face un gest: un vagon înaintea și varsă alte materii în jăratecul ră

ideal nutrit în adâncurile sufletului de toți patrioții noștri!

Telegramele sosite aici azi dimineața justifică pe deplin acest fel de a vedea situațiunea. Ziarul „L'Écho de Paris” care împreună cu „Le Temps” posedă cele mai bune informațiuni cu privire la politica externă, anunță că România este decisă ași apăra cu orice preț interesele ei mari și nu se dă înapoi nici înaintea unei răcirii complete a relațiilor ei cu Austro-Ungaria. Pe de altă parte Rusia s'a și substituit în rolul de până acum al Austriei cerând ea Bulgariei compensațiunile revendicate de Români, compensațiuni pe cari Austria n'a vrut sau n'a putut să le obțină dela Bulgari.

Ne ferim a face pronosticuri. Putem însă afirma că neamul românesc a ajuns la *mare-răspântie*. Unul din cele două drumuri, neted care a fost bătut mereu până acum, duce la stagnarea națională, la o sinucidere lentă dar sigură, celalt drum, plin de pericole fiindcă ne este necunoscut, duce la mărirea și la gloria națiunii, duce la împlinirea visului celui mare care nu poate să devină o realitate fără sângele multor români... Acum trebuie să știm pe care dintre aceste două drumuri să-l alegem. Credem că opinia românească l-a și ales, chiar dacă n'o spune.

Audiența moștenitorului de tron. Dupăcum suntem informați, M. Sa a primit ieri după amiază într-o lungă audiență pe Alteta Sa moștenitorul Francisc Ferdinand.

Consiliu de miniștri. Membrii cabinetului ungar s'au întrunit ieri după amiază la orele 5 în palatul ministrului președinte. Consiliul s'a ocupat exclusiv de chestiuni curente din politica internă. Conferința s'a terminat la orele 8 seara.

Croații și opoziția ungară. În lumea politică se așteaptă cu deosebit interes rezultatul conferinței ce a convocat-o coaliția croato-sârbă pe Joi la Budapesta. În cercurile guvernamentale se afirmă că Croații vor căuta să stabilească un contact cu opoziția din parlamentul ungar.

Conducătorii politici ai Croaților desmințesc în ziarele de azi știrea pusă în circulație de guvernamentalii unguri.

Neînțelegeri între naționaliștii slovaci. În urma unor regretabile animozități confesionale, deputatul Francisc Juriga, unul dintre cei mai agili membri ai partidului naționalist slovac, a ajuns la o acută divergență de idei cu conducerea partidului. Pe una din zilele următoare era să fie convocat așa numitul „Tribunal național” al Slovacilor care avea să judece în acest litigiu și care, după toate semnele, avea să excludă pe deputatul Juriga din sânul partidului. Ca să prevină osânda, Juriga a ieșit singur din partid, alăturându-se la gruparea poporalilor catolici slovaci.

Populația Croației și constatările lui „B. H.” Oficiul de statistică din Agram și-a terminat lucrările asupra recensământului din urmă. Aflăm că sporul Croaților dela 1900 până la 1910 e de 10.2 procente, iar al Ungurilor, socotind marele număr de imigrați cari-și caută în Croația pânea de toate zilele, se apropie de 17 procente. Dar ce credeți că soviniștii noștri se mulțumesc cu atâta? Ei ar vrea ca sporul lor în Croația să fie de cel puțin 30 de procente și uitând de stările de acasă, de felul cum se face la noi statistica, afirmă cu un cinism obraznic că datele statistice arătate de oficiul statistic din Agram sunt falsificate în defavorul Ungurilor și spune că dacă aceste date ar fi revidiate, s'a constata că sporul elementului maghiar întrece mult pe cel prezentat în mod oficios. Dar pe cât de îndrăzneată e această afirmare, motivarea ei e de o perfidie fără seamăn. — Câți bunji Maghiari nu vor fi fost siliți să lase a fi trecuți în listele statistice ca Sârbi sau Croați, numai ca să nu-și peardă bucata de pâine cu greu câștigată!? Cine ar putea spune, câți renegați nu înregistrează statistica croată? — întrebă, luându-și o atitudine de apărătoare a celor neîndreptățiți, perfidul orgau al soviniștilor celui mai desfrânat, care cu alte prilejuri vorbește de maghiarizarea naționalităților ca de cel mai firesc lucru de pe lume.



Comedia înfrățirii maghiaro-germane

Viena, 25 Noemvrie.

Se pune întrebarea dacă comedia înfrățirii maghiaro-germane, înscenată de unii politicieni speculanți, merită să mai fie discutată. În toate cercurile politice serioase predomină ște convingerea că aceste declarații de amănunțit reciproc, — cu toate că Maghiarii se arată foarte dificili — vor rămâne ca un simplu episod de nesinceritate care va dispărea în curând în șuvoiul evenimentelor importante ce vor veni în timpul cel mai scurt. Cu toată neînsemnătatea acestei chestiuni suntem siliți să discutăm, deoarece presa vieneză, necunoscătoare de cauză, îi dă o atenție deosebită așa că publicul nostru ar putea fi indus în eroare. Mai ales este necesar să ne ocupăm mai întâi cu încercarea ce-a făcut-o ziarul „Neues Wiener Tagblatt” în numărul său din Duminică trecută de a afla părerile unora din deputații germani și de a-i pune în serviciul acestei chestiuni.

Toată înscenarea aceasta dă de bănuț și când ar fi vorba de o acțiune a liberalismului iudeo-german, cu care ocazie interesele germanismului servesc drept paravan, de fapt însă este vorba în prima linie de interesele evreești, reprezentate în Austria de presa de bursă, iar în Ungaria de iudeo-maghiarii după cum i-a numit Dr. Lueger. Germanismul, care în Ungaria nu se bucură de un tratament deosebit de al celorlalte naționalități, n'are nevoie de scutul și de alianța Maghiarilor, mai ales însă n'are nevoie să cerșească această alianță. Dacă Maghiarii sunt izolați din toate părțile și încunjuțați de dușmani, aceasta au s'o atribuie ei în prima linie politici lor utopice, care poate avea urmări catastrofale pentru monarhia întregă.

Cele mai multe declarații ale deputaților germani, publicate în „Neues Wiener Journal”, relative la chestiunea unei eventuale înțelegeri între Maghiari și Germani fac impresia unor declarații silite, nenaturale și pline de rezervă. Mulți dintre deputații germani, chestionați de ziarul amintit, n'au vorbit

gind. Fondeur-ul consultă încă nuanța flăcărilor furioase, căutând indicațiuni și, deodată, învârtind o roțiță, el întoarce formidabilul cuptor. El se răsucesce încet-încet, scuișând până la tavanul galeriei un țâșnet grozav de scânteii; apoi varsă, încet-încet ca un elefant care ar face grații, câteva picături dintr'un lichid arzător într'un vas de fontă, și se întoarce iar, mugind.

Un om duce încolo acest foc ieșit din cuptor. Și focul nu mai e acum decât un bulgăr roșu care este depus sub un ciocan acționat de aburi. Ciocanul izbește, turtește, subțiază ca o foaie metalul arzător pus numai decât în apă, spre răcire. Un clește îl înhață și-l frînge; și șeful de atelier cercetează structura înainte de a porunci: „Turnați!”

Corneta numai decât se răstoarnă din nou, și, ca un fecior care ar umplea paharele pe o masă, ea varsă scurgerea înflăcărată de oțel într'o serie de recipiente de fontă depuse în cerc în jurul ei.

Și ea pare a se deplasa în mod firesc, foarte simplu, ca și cum un suflet ar însufleși-o. Căci ajunge, pentru a răsuca aceste corpuri fantastice, pentru a le face să-și împlinească lucrarea, pentru a le face să plece, să vie, să cadă, să se ridice, să se răsucescă, ajunge să atingi niște vergi de metal mici ca niște bastoane, să apeși pe niște butoni ca aceia ai clopoștelor electrice. O putere, un geniu straniu plutesc par'că, care guvernează gesturile grele și ușoare ale acestor aparate uimitoare.

Eșim cu chipul ars, cu ochii sângerați.

Iată două turnuri de cărămidă, în plin aer, prea înalte pentru a putea sta sub un acoperiș. O căldură insuportabilă se desface dintr'însele... Un om, înarmat cu un baston de fer, le izbește la temelii, face să cadă un fel de spoială, scormonește mai adânc. Și numai decât apare o lăcărare, un punct luminos. Încă două lovituri și un râuleț, un torent de foc se avântă, urmează canalurile săpate în pământ, vine, se duce curge mereu. Aceasta este fonta, fonta brută în fuziune. Te îneci în fața acestui fluviu înspăimântător, fugi, irtri în înaltele clădiri unde se fabrică locomotivele și marile mașini ale năvilor de război.

Nu mai deosebești nimic, nu mai ști nimic, îți perzi capul. Acesta e un labirint de manivele, de roți, de curele, de angrenaje puse în mișcare. La fiecare pas, te pomenesti în fața unui monstru care lucrează ferul roșu ori sumbru. Aci sunt ferestraele cari împart niște plăci largi ca niște trupuri; colo, vârfuri ascuțite pătrund în blocuri de fontă și le străpung, după cum ai străpunge postavul cu niște ace; mai departe un alt aparat taie fâșii de oțel, întocmai ca niște foarfece ce ar tăia foi de hârtie. Și toate acestea merg în acelaș timp cu mișcări deosebite, popor fantastic de fiare răutăcioase, focul prin cuptoare, focul pretutindeni, pretutindeni focul. Și mereu o lovitură formidabilă și regulată dominând tumultul roților, al cazanelor, al nicovalelor, al mecanicelor de tot soiul, face să se

cutremure solul. Este marele ciocan al fabricii Creusot care lucrează.

El se află la capătul unei imense clădiri care conține alte zece ori douăsprezece ciocane. Cu toate cad în acelaș moment pe un bloc incandescent din care țisnește o ploaie de scânteii și care se turtește încet-încet, se svârcolește ca o forță dreaptă ori curbă, plată, după voința omenească.

Ciocanul cel mare cântărește o sută de mii de chilograme și cade, după cum ar cădea un munte, pe o bucată de oțel înroșit, mai enorm decât el. La fiecare ciocan un uragan de foc țisnește în toate părțile, și vezi îngustându-se masa de oțel pe care o lucrează monstrul.

El se ridică și se scoboare fără de încetare, cu o ușurință grațioasă, mișcat de un singur om care apasă binișor pe o vargă subțire de fer; și ne face să ne gândim la aceste animale înfiorătoare, domesticate odinioară de niște copii, după cum spun basmele.

Și intrăm în galeria laminoarelor. Spectacolul e și mai curios. Șerpi roșii aleargă pe jos, unii subțiri ca niște șfiori, alții groși ca niște cabluri. Ai crede că ai de a face cu niște viermi nemăsurați și cu niște șerpi-bora monstruoși. Căci aci se fac sârmele de oțel și colo șinele pentru trenuri.

Oameni cu ochii ocrotiți de o pânză metalică, cu mâinile, cu brațele și cu picioarele învăluite în piele, aruncă în gura mașinelor, eterna bucată de fer arzător. Mașina o înhață, o înfrână,

România și Macedonia.

Un mare meeting al românilor macedoneni.

București, 12 Noemvrie.

Din inițiativa soc. de cultură „Macedo-română” și a „Ligei culturale” s'a ținut ieri la orele 2 d. a. la Eforie o mare întrunire a cetățenilor din București ca protestare în contra persecuțiilor grecești și bulgărești față de românii din Macedonia. Sala era tixită de lume între cari foarte mulți intelectuali, profesori universitari, preoți, studenți etc. Entuziasmul era de nedescris, era o adevărată sărbătoare națională.

D-ții dr. Leonte, președintele societății de cultură macedo-română, Virgil Arion, președintele Ligei precum și P. S. S. Arhim. Iuliu Scriban sunt primiți cu aplauze prelungite.

Dr. Leonte deschide întrunirea spunând că prezența unui public atât de mare, e o dovadă că cauza noastră e dreaptă și ca atare victoria va fi tot a noastră. Drepturile noastre din Macedonia datează de acum 2000 de ani și mai bine.

D. Virgil Arion spune că războiul din Balcani a creat o situațiune nouă românilor din Macedonia. Poporul care trăiește ca popor integru de două mii de ani, astăzi e amenințat. Cerem spune dr. Arion, ca principiul naționalității să fie respectat nu numai pentru greci, bulgari, sârbi ci și pentru aromâni. Trebuie să nu lăsăm pe aromâni prada străinilor. De altfel, România nu poate să renunțe la principiul naționalităților și ea trebuie să impună respectarea lui. Trebuie să avem azi îndrăzneala luptei, dacă va fi nevoie, dacă nu vrem să avem mâne umilinta înfrângerii. (Lungi aplauze).

D. G. Murnu spune cum aliații balcanici și-au făcut prea multă reclamă, că românii nu și-au făcut reclamă, dar că trebuie să-și apere drepturile lor. Macedo-românii sunt peste 1.200.000 în Balcani, iar grecii și slavii nu sunt decât 2 milioane și vor să ocupe un teritoriu ocupat de încă 4 milioane de alte neamuri aromâni, albanezi, evrei. D. Murnu face apoi un larg istoric al aromânilor începând din evul mediu și până azi. Vorbește de bandele grecești cari au decimat pe aromâni, bande, organizate la Atena și sub ocrotirea Patriarhiei. Face apel la patriotismul românilor de pretutindeni ca dorințele aromânilor să se prefacă în fapte.

D. Em. Antonescu spune că d. Take Ionescu care e de origina macedo-română și mare român. N. Filipescu să se ocupe și de latura internă a chestiunii naționale prin ameliorarea situațiunii ostașilor români, cari când se vor aduce la război să știe că familiile lor nu vor cerși. Apoi să se voteze vânzarea moșiilor de mână moartă la țărani că țărani să știe pentru ce luptă în război, precum și asigurarea funcționarilor ca să-și iubească mai mult patria. În chestiunea externă, cere compensațiile cari sunt dreptul nostru la marea Neagră, față de marile sacrificii făcute pentru creștinism la Rovine, Războeni, Grivița și Plevna. D. Antonescu e pentru un stat albano-român, căci numai așa va fi liniște în Balcani. Albano-Vlahia e și o datorie națională pentru România.

Ultimele cuvinte ale d-lui Antonescu au fost acoperite de ropote de aplauze.

D. I. Th. Florescu primit cu aplauze spune că Macedonia e copilul delicat dar subred, către care România ca un bun părinte, trebuie să privească cu toată dragostea. Și Transilvania și Macedonia sunt deopotrivă pentru noi. Sufletul românesc e acolo unde bate o inimă românească. Pentru acest motiv dar vom lupta pentru frații noștri dela Pind. Vorbește de cazul dela Veria unde toate școlile și bisericile sunt închise, iar românii închiși și persecutați. Nu vom permite, zice d. Florescu, ca atât cât va trăi faima românească, armata română să fie socotită de paradă, să-i ferească Dumnezeu de sabia și cotilionul românesc. Cuvântarea d-lui Florescu a fost întreruptă de aplauze furtivoase.

D. B. Delavrancea vorbește de prefacerea, de schimbarea hărții Europei. Apoi, se întrebă, cari sunt cauzele decăderii imperiului turcesc, și spune că nu e decât lipsa de ideal în clasele sociale. Tineretul să tragă învățături din aceasta, spune marele orator. Privim cu durere la marele învins și nu învidiem pe micii învingători. Tinerimea să știe că suntem la o răspântie, dar când va suna ora, să ne găsească uniți în împărăție. România de mâne o vrem mare și îmbogățită în idealitatea neamului românesc. Cerem ca ființa etnică a românilor macedoneni să rămână o potență cum trebuie să fie, iar împărțită, sau un stat albano-român pentru că o națiune nu poate fi desființată prin îmbucătățire. Altfel să se știe că nu va fi liniște în Balcani.

Apoi, d. Delevrancea face apologia armatei și ofiterilor spunând că nu trebuie să cântăm în contra nimănui când vom vedea că banul se duce totul pentru armată. Să strigăm cu un singur cuvânt, își încheie frumoasa cuvântare, d. B. Delavrancea, spunând: „Să trăiască suveranul nostru înțelept, să trăiască în mijlocul armatei Sale, cum a fost și la 1877” (aplauze prelungite).

Apoi d. V. Pârvan, profesor universitar citește următoarea

Moțiune.

Noi, cetățeni ai capitalei, chemați azi 11 Noemvrie, la marea întrunire națională din sala Eforiei de către „Societatea de cultură Macedo-Română” și de „Liga culturală a tuturor Românilor”:

Ascultând cuvântările oratorilor, cari au studiat foarte adânc chestiunea și considerând că frații noștri din Turcia Europeană sunt amenințați cu peirea:

Că frații noștri din Serbia, Grecia și Bulgaria sunt lipsiți de ori ce drepturi culturale:

Ca cel mai elementar simț de solidaritate națională ne poruncește să le venim într'ajutor:

Ca granița noastră din sudul Dobrogei ciuntită în clip rauvoitor prin calcarea tratatului dela Berlin asteapta încă dela 1878 o rectificare:

Ca demnitatea și siguranța noastră ca neam și ca popor cer imperios tinerea în seamă a acestor drepturi ale noastre în sudul Dunărei hotărîm:

Să continuăm cu cea mai mare energie mișcarea începută prin întrunirea de azi, în întrunirile deja anunțate și altele ce se vor mai anunța.

Să ridicăm în sensul ideilor noastre întreaga opinie publică română:

Să deșteptăm opinia publică europeană spre a se lumina atât guvernele statelor creștine beligerante cât și Marile puteri asupra pericolului ce amenință întreaga civilizație dacă se calca principiile de dreptate, umanitate și naționalitate în paguba națiunii și statului român:

Se cerem organelor noastre oficiale cari conduc politica externă a țării apărarea până ala ultima hotărîre a intereselor noastre, salvagardând existența națională a fraților noștri și obținând respectarea drepturilor noastre ca stat.

În sfârșit să nu încetăm cu acțiunea noastră până ce nu vor fi aduse la îndeplinire toate dreptele noastre cereri.

Apoi cetățenii capitalei peste 6000 la număr au pornit pe Calea Victoriei și au manifestat la Liga culturală unde a vorbit P. S. Sa Arhim. I. Scriban, d-ții Virgil Arion și Dr. Leonte.

Apoi mulțimea s'a împrăștiat în liniște.

CRONICA ȘCOLARĂ

Progresele învățătorilor.

Conferința învățătoarească din cercul XII. Tractul gr. or. Reghin și Murăș-Oșorheiu.

Nu sabia, ci peana susține o națiune.

N. Bălcescu.

În urma ordinului P. V. Conzistor arhidiecezan din Sibiu nr. 10,093—1912, comisarul conzistorial d. Vasile Duma protopresbiterul gr. or. al tractului Reghin a convocat învățătorimea din tractul Reghin și Murăș-Oșorheiu la conferința cercuală pe zilele de 8—9 Noemvrie în vechea comună Jabenită, unde după celebrarea invocării Duhului Sfânt, învățătorii s'au adunat în sala școlii confesionale din loc. Comisarul conzist. V. Duma ca președ. într'un discurs clasic dă la lumină piedecile pe cari au a-le îndura învățătorii români, bineventează în

să nu se exprime și ei, dar s'au baricadat așa de tare îndărătul atâtor „dacă” și „însă”, încât declarațiile lor au pierdut foarte mult din preț și au devenit prin urmare foarte problematice. În principiu fiecare om cu judecată sănătoasă dorește o înlăturare a diferendelor dintre naționalitățile din monarhie, prin urmare și a celor dintre Germani și Maghiari. De mai bine de douăzeci de ani se fac tratative de împăcare între Cehi și Germani, fără ca să se fi ajuns până acum la vr'un rezultat favorabil. Tot așa va declara fiecare — în caz că va fi întrebat — că ar fi foarte frumos și bine dacă încordarea dintre Germani și Maghiari ar dispărea cu totul. Unii dintre deputații intervievați de „Neus Wiener Journal”, au declarat franc că restabilirea unor relații mai amicale între Germani și Maghiari atârnă exclusiv dela acești din urmă, adevă numai atunci vor fi posibile niște raporturi normale, când vor înceta cu politica lor de maghiarizare. Pe de altă parte unele declarații denotă o completă lipsă de demnitate națională și de maturitate politică. Aceste se potrivesc mai ales pentru deputatul Dr. Steinwender carei îmbrățișează pe Maghiari și le cerește favorul lor. Este extrem de ridiculă afirmația dlui Dr. Steinwender că ar trebui să se înceapă de acolo, unde s'a încetat în 1867 și să trecem la ordinea zilei peste tot ce-au făcut Maghiarii pe terenul politic de-atunci și până azi. Când tratează cultura germană și cea maghiară ca pe două culturi egale, punându-le pe aceeași treaptă, încă este ridicol, dar este și lipsit de demnitate în cel mai înalt grad, căci o astfel de asemănare nu se poate face, cum nu poți face între un bloc erratic, numit „lăpădat”, și între lanțul maestos al Alpilor. Comedia înfrățirii maghiarogermane se va sfârși cât de degrabă, aroganța și trufia Maghiarilor se va potența însă și mai mult.

Austriacus.

lungeste, o mai trage încă, o lapadă, o reia, o subțiază neîncetat. Iar ferul se svârcolește ca o reptilă rănită, vrea să lupte, dar cedează, se lungeste încă, mereu, veșnic reluat și veșnic respins de falca de oțel.

lată șinele. Cu neputință de a rezista, massa roșie, opacă și pătrată de oțel Bessemer se întinde sub efortul mecanicii și, în câteva clipe, devine șină. Un fereștrău urias o taie în măsura exactă, și celelalte succed fără sfârșit, fără ca nimic să întrerupă formidabila muncă.

În sfârșit megriți ca niște focari, istoviți, ca vederea stinsă. Și deasupra capetelor noastre se întinde norul cel des de cărbune și de fum care se ridică până la înălțimile cerului.

Oh! câteva flori, o livadă, un riușor, și iarba pe care să mă lungesc, fără nici un gând, fără alt sgomot în jurul meu decât scurgerea apei sau un glas de cocos, în depărtare!

Tăcuți ca palidul Octombree...

Tăcuți ca palidul Octombree
Mânați de farmece fatale,
Trec corbișii murilor dorințe
Pe-aceeaș blăstămată cale.

Trec corbișii murilor dorințe
Visându-și prăzile de mâne
Ș'n urmă lutul de capricii
Și-acelaș greu urit rămâne.

Viață, nemiloasă viață
Stăpână vecinică a toate,
Ce demon vai! mă cheamă 'n țară
În care-ajunge nu se poate?!

A. Cotruș.

termini bine aleși pe pionerii culturii, declară sedința de deschisă și invită conferința să se constituie în mod provizor. Conferința alege notari pe: Gregoriu Ceantea și Dumitru Cofariu, iar verificători pe Ioan Borsian și Teodor Libeg.

Constituindu-se conferința definitiv rămân aceiași funcționari și comisarul declară deschise conferințele anului 1912.

Sedința I.

Prezenți din tractul Reghin și Murăș-Oșorheiu sunt șeptesprezece învățători, iar absenți: zece. De față e și d. inspector reg. ung. Dr. Ruzstek Károly din Murăș-Oșorheiu, pe care comisarul îl binevestește cu cuvinte bine spuse și parohul local Alexandru Oltean. După aceste formalități se trece la ordinea de zi cu disertația:

„**Învățământul intuitiv**” elaborat de Dumitru Sava și după citire se trece la discuție luând cuvântul Teodor Libeg, Nicolae Nașcu și în fine d. comisar zice: „Învățământul intuitiv e baza întregului învățământ, iar exercițiile intuitive baza vorbirii și exprimării corecte românești; ele trebuie să fie obiectul de primă preocupare a învățătorilor tractându-le în modul cel mai logic conform ideilor aperceptive ale elevilor, din viața lor familiară și școlară prin mijlocul culturii senzurilor în urma propriei intuiții care se poate face cu efect prin prezentarea obiectului de intuit, prin esecursii etc. Iată de ce zice Rousseau că: **unica carte a elevului să fie natura**”, apoi prin jocuri împreunate cu cântece în cor, prin jocuri copilărești și declamațiuni.”

Mai vorbește Dr. Ruzstek, apoi discuția se încheie trecându-se la:

„**Metodica scris-cetiturii**” disertație de: Dumitru Cofariu, asupra căreia disertația se încinge o vie discuție la care iau parte: Ioan Borsian, T. Libeg, Nicolae Nașcu, Gregoriu Ceantea ș. a. Președintele face istoricul dezvoltării tuturor metodelor existente precum: metoda scriptologică, fononimică și Gabel.

Dr. Ruzstek susține că metoda fononimică e cel mai avantajos cu care metod poți obține rezultate neașteptate. Comisarul însă nu e de acord cu inspectorul, ci e aderent al sistemului scriptologic, și roagă pe învățători să studieze și sistemul fononimic iar la conferința tribunară unul dintre ei să refereze asupra acestui sistem și să vie cu raport special asupra rezultatului obținut.

Conferința, din discuție premerse ajunge la convingerea că sistemul scriptologic e cel mai ducător la scop, iar ca abecedar — cel mai bun e a lui Dr. Stroia și soții care e lucrat pe baza acestui metod.

„**Despre cetirea română în cl. I- VI**” disertație de George Crăciun. Asupra acestei teme se încinge o vie discuție luând cuvântul Ioan Borsian, care cere „accentuare corectă și observarea interpunctiilor.”

În fine domnul comisar cere: „cetire logică și estetică.” — Și fiind timpul înaintat sedința I se ridică la orele 1 p. m. fixându-se pe orele 3 p. m.

Sedința II. cu

„**Cartea de cetire**” disertație de T. Libeg. La discuție iau parte: Ioan Borsian, N. Nașcu și Dr. Ruzstek și din întreagă discuția reiese că: „Cele mai bune manuale, cărți de cetire sunt ale lui Dr. Stroia și soții, pentru toate clasele școlilor populare elementare, pentru că în ele se concentrează material din toate obiectele de învățământ.

„**Exercițiile de stil și compunere în cl. I- VI.**” disertație de Teodor Buciu, o temă lucrată foarte bine, se consideră dezbătută și se trece la:

„**Poezia în școala populară**” elaborată de Nicolae Moldovan care nefiind de față, lucrarea o referă învățătorul Gregoriu Ceantea partea teoretică; iar partea practică Dumitru Cofariu.

„Poezia tractuală metodic e chemată a nobilita inimile elevilor, a dezvolta iubirea de neam, de limbă, lege, și patrie, de aceea cultivarea

ei să fie cea mai sublimă datorință a învățătorilor noștri.”

„**Literatura în școala populară**”, tractată de Ioan Borsian. La discuție iau cuvântul mai mulți membri ai conferinței, cari toți sunt de acord că în fiecare comună să se înființeze bibliotecă școlară cari să fie înzestrate cu cele mai bune cărți literare, iar pentru adulți să se îmbogățească bibliotecile parohiale.

„**Mișcarea pedagogică literară la români în anul școlar 1911/1912**” elaborat de Gregoriu Ceantea.

Tema e împărțită în două părți: „**Jurnalistică pedagogică**” și „**Opuri și broșuri.**”

În „**Jurnalistică pedagogică**” se ocupă cu partea pedagogică apărută în ziarul partidului național: „**Românul**” apoi cu revistele de specialitate. Constată că: cea mai frumoasă ținută dintre toate foile apărute la noi a manifestat o față de învățători pe toată linia, pentru care ținută învățătorii aduc cele mai călduroase mulțămite acestui organ de publicitate. — Iar dintre opuri și broșuri locul prim îl ocupă: Dr. W. Rein și activitatea sa pedagogică” de Dr. P. Pipos profesor în secția pedagogică a institutului din Arad.

„**Raportul despre starea învățământului**” în protopresbiteratul Reghin îl face Nicolae Nașcu, iar din protopresbiteratul Murăș-Oșorheiu Iulian Flămând.

„**Raportul despre bibliotecile tractuale**” îl face Gregoriu Ceantea bibliotecar și Ioan Borsian, comisar. Apoi se întinde o discuție profundă în chestia:

„**Patronajile școlare**” luându-se următorul:

Conclus:

„Prea Veneratul Conzistor arhidiecezan este rugat a da ordin ca: cu privire la patronajile instituite prin legea curată, comitetele parohiale să se organizeze în fiecare comună ca comitet de patronaj, în care comitet învățătorii să fie referenți.”

În comisia permanentă se alege: I. Borsian, Nicolae Nașcu și Dumitru Cofariu.

Locul de întrunire pentru anul viitor va fi Toplița română, și cu aceasta ocaziune învățătorul Ioan Borsian propune:

„Să se aranjeze cu ocaziunea conferințelor petreceri și din venitul curat să se alimenteze fondul bibliotecii pedagogice tractuale.

Fiind programul eshauriat P. O. Domn comisar Vasile Duma în cuvinte bine simțite mulțămește corpului învățătoresc pentru interesul manifestat cu această ocaziune și constată că înainte cu zece ani a condus conferințele și aceste tracte tot în calitate de comisar conzistorial și astfel a avut ocaziune să facă așezare între atunci — și acum și se bucură că învățătorii au făcut un progres cultural resimțit. Au urmat frumoase manifestări de simpatie și urări călduroase de bine dlui comisar.

Învățătorul Ioan Borsian mulțămește dlui comisar pentru indulgența și înțelepciunea cu care a condus conferințele cercuale din această conferințiar al XII-lea; mulțămește apoi dlui inspector Dr. Ruzstek pentru interesul manifestat față de lucrările învățătorilor pe cari li puse veste ca pe fiii săi, și cu acestea conferințele anului acestuia se încheie.

Deda, la 20 Noemvrie 1912.

Gregoriu Ceantea

Războiul ori pace.

Rusia de partea Serbiei. — Trupe rusești la granița austriacă. — Atitudinea Angliei. — Tripla-alianță îndeamnă Turcia la rezistență? — Incordare la culme. — Cazul consulului dela Prizren. — Atitudinea Serbiei. — Un diplomat turc la București. — Chestia revendicărilor României — Intrevedere între d. Take Ionescu și ministrul Rusiei la București. — Turcia amenințată cu distrugere. — Datoria viitorului parlament român.

Arad, 26 Noemvrie.

Moștenitorul de tron Francisc Ferdinand s'a întors din Springe și imediat s'a prezentat în audiență specială la M. Sa monarhul. După informațiile cercurilor politice inițiate moștenitorul de tron e foarte mulțumit cu rezultatul acestei călătorii. Germania — cea dintâi putere pe uscat din lume — se va sforța, cât îi va fi posibil, să aplaneze divergențele pe cale pacinică, dacă însă Rusia ar lua o atitudine agresivă, ea va sprijini cu deplină putere monarhia austro-ungară.

În aceste momente pacea Europei depinde foarte mult de la atitudinea Rusiei. La Petersburg se războiesc două partide, partidul războiului și altul al păcii. Invingerea unuia dintre aceste două partide va hotărî, deci, atitudinea Rusiei. Concentrările de trupe dela granița Galiției și Germaniei dovedesc, că comandamentul militar rusesc contează pe faptul, că panslavii din jurul lui „Novoje Vremja” vor înăbuși politica de pace a lui Sassonow. În cea mai apropiată sedință a Dumei Sassonow — cu permisiunea țarului — își va spune expozeul, care în actuala situație va fi cea dintâi declarație oficială din partea Rusiei. Germania va cere Rusiei explicații privitoare la concentrarea trupelor rusești. Răspunsul Rusiei la această somare va limpezi într-o câțva situația. După știri particulare răspunsul Rusiei va fi evasiv.

Rusia se află într-o situație critică. Într'un eventual conflict ea va fi singură și ea va trebui să țină seamă și de un eventual atac al Chinei și Japoniei. De curînd Rusia garantă

autonomia Mongoliei. Prin faptul acesta ea de făcu acest teritor colosal de cătră cea mai tânără republică, care acum luptă cu greutatea transformării. E mare întrebare, dacă China va tolera ca o provincie a ei să ajungă sub protecțiunea rusească. În timpul din urmă Japonia a aruncat vâl peste divergențele cu China. Rusia oficială de bună seamă va ține seamă de greutatea situației și de faptul unei eventuale izbucniri a unei răzcoale interne în cazul când ea s'ar angaja la o aventură geografică și fără de nici un rost.

Toate puterile europene, chiar și Rusia au aprobat autonomia Albaniei. Se vorbește că și Sârbii ar fi abandonat planul lor de a incorpora Albania.

Despre soarta consulului Prohászka nu se știe nimic iar autoritățile sârbești pun pe de trimisului ministrului nostru de externe să afla adevărul asupra soartei numitului consul.

În privința unui port la Adriatică, guvernul sârbesc declară că va răspunde notei ministrului nostru de externe numai după încheierea păcii cu Turcia.

Dat fiind că tripla alianță cunoaște de răspunsul Serbiei, e întrebare dacă ea va să accepte această șovăire și întârziere a Serbiei.

Agenția telegrafică bulgară anunță azi oficial începerea tratativelor între delegații aliaților și ai Porței. Situația la Ceatalgea continuă a fi favorabilă Turcilor iar aliații prin concentrări de forțe însemnate voiesc să presioneze asupra Porței să primească condițiile dictate de ei.

Sultanul a rugat pe împăratul Wilhelm să intervină ca condițiunile de pace să nu fie prea însoțitoare pentru imperiul otoman, iar „Le Matin” pretinde a ști și aceea, că Austro-Ungaria și Tripla Alianță ar fi îndemnat Poarta să continue războiul...

În cercurile politice se presupune, că Poarta va primi condițiunile aliaților și astfel în curînd se va încheia pacea dorită, de altfel, de beligeranții din Balcani.

Rusia de partea Serbiei.

Viena. — Începînd de Joi situația e foarte critică. Joi guvernul rus deodată și-a schimbat atitudinea în chestia unui port sârbesc la Adriatică. Sassonow a declarat, că Rusia e nevoită să sprijinească pretențiunea Serbiei referitoare la un port la Adriatică și a rugat guvernul german să insiste pe lângă cabinetul din Viena, ca acesta să fie mai conciliant față de Serbia. Guvernul german a respins categoric această dorință a guvernului rus. Din cauza acestei situații a devenit foarte acută. Deci, e absolut falsă știrea ziarelor rusești, că Germania s'ar fi angajat ca mediatore între Austro-Ungaria și Sârbia. Tot așa nu-i adevărată nici o altă știre a numitelor ziare, că prințul prusiac Henric ar fi plecat la Petersburg în scopul ca să restabilească bunăînțelegere între cabinetele din Viena și Petersburg. O astfel de mediațiune e absolut de prisos, nefiind nici o cauză care ar reclama această mediațiune. Ministrul de externe austro-ungar și-a anunțat minimumul pretențiilor lui, iar din acestea el nu va ceda nici o iotă.

Trupele rusești la granița austriacă.

Frankfurt. — În primul articol al numărului de azi, „Frankfurter Zeitung” anunță: Se comunică din sursă vrednică de crezare că la granița Austriei stau gata de războiu șase divizii de cavalerie rusească, cu misiunea ca, în ziua când se face mobilizarea să distrugă toate podurile și podurile de pe teritoriul Austriei. În legătură cu aceasta poate fi amintit și faptul că generalul Remenkamp — care a făcut o carieră strălucită în războiul ruso-japonez — a fost chemat la Kiev care, după cât se știe, nu e departe de granița Austriei. Măsurile luate — ce-i drept nu sunt însă în contradicție cu politica pacifică a lui Sassonow.

Atitudinea Angliei.

Londra. — „Times” scrie: Opinia publică a Angliei ar considera ca un atentat în contra civilizației, dacă marile națiuni creștine ar aprinde focul războiului din pricina relelor din Balcani. Aici se crede că e vorba de lucruri cu mult mai însemnate decât cum sunt aspirațiile Sârbilor. În cercurile politice se afirmă ca un lucru pozitiv că Serbia e sprijinită de Rusia, care mai târziu va veni să-și reclame propriile interese. Din cauza aceasta n'ar surprinde pe nimeni dacă Austro-Ungaria ar îndemna pe Turci la rezistență față de Balcani. Dar mai vărtos se crede că Rusia nu se gîndește serios la război, ci vrea numai să presioneze monarhia în favorul Slavilor din Balcani.

Spioni ruși în Ungaria.

Orșova. — Jandarmii au arestat ieri după amicii în comuna Bărzasca din comitatul Caras-Severin 8 indivizi suspecti îmbrăcați ca muncitori. S'a constatat că cei 8 indivizi sunt toți din Rusia și întrebați asupra scopului că-

lătoriei lor, n'au știut să dea nici o lămurire. Afacerea se anchetează mai departe.

Un spion sârb în Timișoara.

Timișoara. — În casina ofițerilor din Timișoara, cercetată de altfel și de civili, a fost arestat un colonel sârb îmbrăcat în haine civile. Asupra anchetei autoritățile nu dau nici o lămurire.

Tripla alianță îndeamnă Turcia la rezistență.

Paris. — Ziarului „Martin” i-se scrie din Constantinopol: Hilmi pașa, ministrul plenipotențiar al Turciei la Viena a dat Porții un lung raport asupra întevederilor sale cu contele Berchtold, întevederi la cari au luat parte și reprezentanții Germaniei și ai Italiei. În cursul convorbirilor ministrul nostru de externe să fi declarat că Tripla Alianță dorește din toată inima ca Turcia să continue războiul. Germania și Italia au și început mobilizările. Austro-Ungaria nu a făcut până acum pregătiri serioase față de Serbia, fiindcă vrea să aștepte întâi rezultatul războiului dintre Turcia și Serbia. După ce va fi cunoscut acest rezultat, Austro-Ungaria își va comunica condițiunile fără întârziere guvernului din Belgrad. Dacă războiul va continua, monarhia va aduce cele mai mari jertfe pentru a sprijini acțiunea Turcilor.

Declarația lui Pașici.

Londra. — Ministrul președinte al Serbiei publică în „Times” un articol în care face cunoscute pretențiunile Serbiei. Pașici spune că Serbia va trebui să primească litoralul albanez dela Alessio până la Durazzo și ținuturile ce se întind în dosul acestei linii, dela Alessio la Giacova și dela Durazzo la Ochrida.

„Times” adaugă la articolul lui Pașici următorul comentariu: Nimeni n'ar fi crezut că un bărbat de stat al Sârbilor își va alege tocmai timpul de față pentru a face asemenea declarații. Dat fiind că în Serbia astăzi pe bună cale nu e nici un soldat, suntem siliți sau să credem că Pașici e un om foarte curajos sau că are anumite motive ca să fie îndrăzneț, motive pe cari deocamdată nu cutează să le mărturisească pe față.

Incordarea la culme.

Viena. — În cercurile bine informate se vorbește că primejdia războiului e mai iminentă decât ori și când în trecut. Ar trebui să se întâmple minuni, ca să poată fi încunjuțat războiul. Deja și Germania a transportat trupe numeroase la fruntariile Rusiei. Deși au fost fortificate cu trupe și granițele dinspre Franța, nu trebuie să ne temem de un război germano-francez, după ce șazisul *casus foederis* nu e dat între Franța și Rusia. Conflictul austro-sârb e numai un pretext pentru Rusia. *Intre Viena și Berlin s'au început tratativele pentru instituirea unei comande militare comune.*

Declarațiile liniștitoare ale dlui Sassonow.

Petersburg. — În cercurile diplomatice se speră că lucrurile n'o să degeneze într'un război austro-rus. Ministrul de externe, dl Sassonow, a făcut unui deputat din Dumă declarația,

că între Germania și Rusia relațiile sunt atât de excelente, încât aplanarea conflictului austro-sârb nu va întâmpina în cele din urmă nici o piedecă serioasă.

Cazul consulului dela Prizrem.

Unde e consulul Prohászka?

Viena. — Consulul Edl, dimpreună cu viceconsulului austro-ungar și secretarul Rachici, reprezentantul Serbiei, a sosit la Üsküb, de unde a trimis cabinetului de externe austro-ungar următoarea depeșă:

Autoritățile sârbe din Üsküb declară că consulul Prohászka se află deja în drum dela Prizren spre Üsküb și că astfel e de prisos și eu la Prizren. Am așteptat deci o zi, dar consulul Prohászka n'a sosit. Când în ziua următoare voiam să plec la Prizren, secretarul Rachici a declarat că nu poate să vie cu mine, pentru că are de isprăvit urgente afaceri particulare și să mai aștept o zi. Mai aștept deci o zi, declar însă că mâine voi pleca și singur la Prizren. Autoritățile sârbe m'au făcut atent, că circulația pe calea ferată dela Ferizovici nu prezintă siguranța necesară și că, în consecință autoritățile nu primesc nici o garanție pentru mine. Eu cu toate astea, în ori ce împrejurări, voi pleca eventual singur la Prizren.”

*

Südslavische Corespondenz anunță, că consulul Edl, în adevăr a plecat azi la Prizren.

Răspunsul Serbiei.

Berlin. — Conform unei telegrame din Belgrad, consiliul de miniștri sârb, prezidat de însuș regele Petru a hotărît, ca până după terminarea războiului și până când nu se va fi lămurit deplin atitudinea celor patru state aliante, Serbia nu va da un răspuns definitiv nici în chestiunea portului dela Adriatică și nici în chestiunea independenței Albaniei. După ce se va fi încheiat pacea cu Turcia, Austro-Ungaria va primi un astfel de răspuns, încât pretențiile ei să fie mulțumite.

Descoperirea poliției din Budapesta.

Budapsta. — În urma unui denunț, poliția, făcînd cercetări, a descoperit mai multe cartușe sub diferite poduri din Budapesta. Se spune că aceste cartușe erau de dinamită. Acum podurile sunt păzite de gardiști. Măsurile identice s'au luat și în Viena, deoarece autoritățile au aflat că sârbii plănuiesc atentate contra podurilor din oraș.

Zekki pașa a murit?

Belgrad. — S'a stabilit că în lupta dela Resnak, unde s'au refugiat trupele turcești după cucerirea Monastirului (Bitoliei) de către Sârbi și Greci, Turcii au fost bătuți de Sârbi. Comandantul turcesc din Üsküb, Zekki Pașa, a căzut în luptă, după altă versiune s'a sinucis, deoarece și-a văzut nimicite operațiunile sale. Invingătorii l'au înmormântat cu toate onorurile militare.

Un diplomat turc în București.

București. — Duminecă seara a sosit la București Osman Nizamy pașa, ambasadorul Turciei la Berlin. Ieri dimineață el a avut o in-

Ka 12.

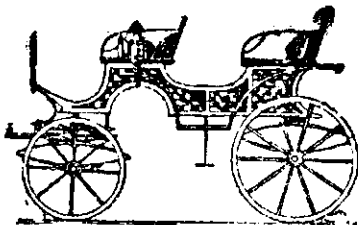
Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară.

Temesvár-Gyárvaros,

Máromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).



Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de brânza aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — Tot aici se pot căpăta obnibuse pentru 6 persoane, cară funebre, felurite căruțe »landaner« cu prețuri moderate

irevedere cu d. Titu Maiorescu ministru de externe. Tot ieri diplomatul turc a fost primit în audiență de M. Sa regele Carol.

Osman Nizamy pașa are o importanță mi-siune diplomatică în legătură cu evenimentele din Balcani.

Teribila bombardare a Adrianopolului.

Sofia. — Din Mustafa Pașa se telegrafiază că bombardarea Adrianopolului continuă cu cea mai mare inverșunare. Pământul se cutremură și zgomotul e infernal. S'au pus în baterie și tunurile de cetate, ale cărora proiectile produc un efect ucigător. Efectul bombardării e urmărit de aeroplanelor bulgare cari zboară deasupra cetății.

Bulgarii spre Galipoli.

Sofia. — O parte a trupelor bulgare a cucerit localitatea Malgava prin care s'a deschis drumul spre Galipoli, pentru a întoarce astfel fortificațiile Dardanelor.

Chestia revendicărilor României.

Viena. — „Reichspost” publică la loc de frunte o convorbire cu profesorul universitar Gheorghe Murnu dela universitatea din București, care a declarat că România se află în fața unui moment istoric. România nu poate fi satisfăcută cu rectificarea graniței dobrogene, ca să piardă în schimb mai multe sute de mii de Români. Singura soluție practică a chestiunii macedonene ar fi înființarea unui stat macedonean autonom format din vilaetele Monastir și Scutari. Datoria României e ca acest plan să poată fi înlăptuit.

Intrevedere între d. Tache Ionescu și ministrul Rusiei la București.

București. — Duminecă după amiazi d-nul Tache Ionescu, ministru de interne, a avut o întrevedere la d-sa acasă cu Giers, ministrul Rusiei la București.

Turcia amenințată acu distrugerea.

Sofia. — Oficiosul „Mir” remarcă cum că pe de-o parte Turcia numește delegați ca să trateze cu Bulgaria, iar pe de alta consiliul de miniștri turc anunță că respinge condițiunile propuse. În acest caz, nu mai poate fi vorba în mod serios de tratative. Bulgaria a oferit Turciei posibilitatea unei păci onorabile, vrind să-i dovedească loialitatea ei și să evite complicațiunile. Deoarece Turcia refuză, se va urmări țelul definitiv, care e izgonirea Turcilor în Asia. Dacă Bulgarii sunt siguri să intre în Constantinopol, nimeni să nu se mai aștepte că condițiunile de pace vor rămânea aceleași.

Revenind asupra duplicității Turcilor, oficiosul „Mir” adaugă că nu încapere șiretenie orientală și tocmești îndelungate: ori pace onorabilă, ori nimicirea Turciei.

Un interesant articol al ziarului „Le Temps”.

Paris. — „Le Temps” publică din București un articol asupra alegerilor din România în care spune: Prima datorie a noului parlament va fi să voteze mari credite militare, cu toate că România e mult mai bine înarmată decât se crede în străinătate. Din evenimentele actuale, însă România trage învățătura, că cu toată civilizația, singurul scut al țării e puterea lor armată. Indrăznesc chiar să afirm că în viitorii zece ani opinia publică a regatului se va refugia la un militarism extrem. Lucrările noului parlament vor purta pecetea acestei epoci.

Un mare ziar vienez confiscat.

Viena. — Nrul de ieri eara al marelui ziar „Zeit” a fost confiscat din cauza primului său articol, în care scria că în cel mai scurt timp se așteaptă o demonstrație de flotă și probabil și altfel de demonstrațiuni militare. Îndeosebi a fost excepționat pasajul privitor la vizita moștenitorului Francisc Ferdinand la Berlin și o telegramă dată din Berlin care cuprindea declarațiile unui însemnat personaj politic german asupra atitudinii Germaniei. Diplomatul din chestiune să fi spus între altele și următoarele:

— La vânătoarea aranjată cu prilejul venirii la Berlin a moștenitorului Francisc Ferdinand despre chestiuni de vânătoare s'a vorbit mai puțin. Situația internațională extrem de încordată a format, firește, obiectul convorbirilor. Situația e serioasă, pentru aceea însă nu trebuie să desperăm cu totul. E adevărat că Austro-Ungaria va silită să mobilizeze zilele următoare încă câteva corpuri de armată, deoarece până în momentul de față Sârbii nu arată nici cea mai mică aplicare ca să cedeze. Sperăm însă că se vor încuminti îndată ace vor vedea că monarhia ia lucrul în serios și eventual ocupă Belgradul. Pregătirile militare ale Rusiei nu urmăresc alta decât să sperie monarhia, înduplecându-o să cedeze în favorul Sârbilor. Germania până astăzi a observat o atitudine expectativă.

Flota monarhiei în fața portului Durazzo.

Constantinopol. — Matrozii austro-ungari cari petrec în capitala Turciei au primit ordin să se întoarcă pe vasele pe cari-și fac serviciul. Un torpilor austro-ungar a plecat ieri, celelalte vor pleca astăzi. Toate vasele de război austro-ungare vor merge în fața portului Durazzo.

Viena. — „Militärische Korespondenz” anunță: Flota austro-ungară care a staționat până acum în porturile levantine au primit ordin să se întoarcă acasă, fiindcă petrecerea lor mai departe în apele levantine nu mai e necesară și, având în vedere cheltuielile însemnate împreunate cu aceasta, nici nu e motivată.

Regele Petru în Belgrad.

Belgrad. — Regele Petru a sosit ieri cu un tren special în capitala țării sale. O imensă mulțime l'a așteptat la gară. Primarul orașului Davidovici îl salută cu cuvinte însuflețite. În răspunsul său regele mulțumește poporului pentru jertfele aduse pe altarul patriei, spre binele și fericirea națiunii sârbești. Cuvintele regelui sunt primite cu puternice ovațiuni din partea mulțimei, a cărui însuflețire atinge paroxismul.

Demonstrațiunile slavilor de sud în Austria.

Victoria armelor slave în Balcani a produs o mișcare simptomatică și periculoasă între slavii monarhiei austro-ungare. Din sudul Ungariei sosesc știri despre o mișcare a sârbilor, cari dau de gândit în actuala situație gravă, dar mai cu seamă în Dalmația mișcarea slavilor a luat un caracter antimonarhic încât cei chemați s'au văzut necesitați a lua măsurile necesare pentru a împedeca întinderea agitațiunii panslaviste.

Astfel nu de mult au fost suspendate consiliile comunale din Spalato și Sebenico, a căror membrii însuși erau implicați în mișcarea panslavistă. Alaltăieri, Duminecă, s'a ținut în Zara o mare adunare a slavilor de sud pentru a protesta contra acestor suspendări a consiliilor comunale din numitele orașe.

La adunarea aceasta au luat parte 35 deputați din dietele provinciale, ai slavilor de sud, politicieni sârbi și croați și 63 de primari în fruntea reprezentanțelor comunale și-au exprimat simpatia față de consiliile comunale suspendate. Katalinici fostul primar al orașului Zara, care, a prezidat adunarea și-a exprimat bucuria că pentru protestarea aceasta s'au întrunit toți slavii de sud.

Toți oratorii cari au luat cuvântul au atacat guvernul care despoaie comunele de autonomia lor. Adunarea a primit o rezoluție care cuprinde protestul slavilor de sud contra suspendării consiliilor comunale. După adunare era plănuită și o demonstrație, la care însă s'a renunțat la intervenția deputaților.

Tot alaltăieri s'a ținut o adunare a slavilor de sud în teatrul orașenesc din Raguză, în care au fost serbătorite toate statele balcanice victorioase și domnitorii acestora. Notarul orașului, Bona a salutat pe cei adunați și le-a mulțumit pentru simpatia adânc simțită pentru națiunile lor surori din Balcani. Avocații Matijevici și Micici arătând importanța victoriilor

din Balcani au constatat cu bucurie că, victoriile repurtate asupra Turcilor n'au rămas fără efect la popoarele slave din monarhie. După adunare, toți participanții au plecat în o preambulă demonstrativă pe stradele orașului. În fruntea convoiului mergeau femei din Raguză îmbrăcate în alb, iar după ele au urmat băieți cari duceau steaguri naționale sârbe, croate. Muzica a intonat imnuri naționale slave, iar mulțimea făcea ovații pentru regele Petru, Nichita, Ferdinand și regele Greciei. S'au cântat imnul slav, în care se spune că slavii de sud vor forma în viitor un stat dela Adria până la Marea Neagră.

În capitala Austriei, în Viena, Duminecă s'au petrecut scene sângeroase între studenții slavi de sud și între polițiști amestecându-se în aceasta luptă și publicul de pe stradă. Pe la amiazi un grup mai mare de studenți slavi de sud au făcut o preambulă demonstrativă mergând în fața ambasadelor bulgare și sârbești au făcut ovații pentru statele balcanice cântând imnuri naționale. Au plecat apoi spre ambasada rusească dar pe strada Rennweg un cordon de polițiști le-a oprit calea. Studenții demonstrați au voit să rupă cordonul dar polițiștii au tras săbiile, la ce demonstrații s'au retras strimtorăți în strada Fasan de unde au trecut pe Ringstrasse. Aci s'au ciocnit din nou cu polițiștii, și ajungând pe Graben, deoarece strigau insulte la adresa Austriei, i-a atacat publicul vienez desfășurându-se o luptă sângeroasă. Poliția a deținut 15 demonstrați. Luni dimineața studenții sud-slavi au voit să reînceapă demonstrațiile, dar poliția i-a împedecat împrăștiindu-i.

INFORMAȚIUNI

Arad, 26 Noemvrie 1912.

Interesele naționale și studenții români din Paris. În întrunirea studenților români din Paris, ținută în ziua de 18 Noemvrie v. s'a votat următoarea moțiune:

„Tinerimea universitară din Paris, întrunită în ședință extraordinară în saloanele Voltare astăzi 18 Noemvrie v. 1912, luând în discuție situația ce se cisează României prin desfășurarea evenimentelor în Balcani,

Având în vedere demnitatea României de stat purtător de civilizație în Orient,

Având în vedere interesele superioare ale neamului,

Având în vedere, că nu se poate îngădui extinderea puterilor statelor aliate, fără a se da compensațiunii României potrivit drepturilor sale și neutralității, pe care a arătat-o,

Având în vedere că în actualele împrejurări, guvernul trebuie să ia cele mai extreme măsuri pentru siguranța statului, punând la nevoe în mișcare toate forțele noastre armate,

Consideră că guvernul — pentru a avea sprijinul opiniei publice, — are datoria să o încunoștințe prin note oficiale despre intențiunile sale,

Adresează un călduros apel studenției universitare române de pretutindeni, îndemnându-i să-și ia nobila sarcină, de-a porni o mișcare care să nască un puternic curent, pentru susținerea demnității și intereselor neamului românesc;

Declară solemn că atunci când va fi chemată să apere demnitatea patriei va ști să-și facă cu prisosință datoria și exprimă deplină încredere Majestății Sale Regelui și guvernului, nădăjduind că vor ști să hotărască de soarta țării noastre în conformitate cu interesele superioare ale neamului”.

Parastasul pentru Voevodul-Mihaai. Ca în toți anii, Joi de dimineață cu ocaziunea prăznuirii Sf. arhanghel Mihaai, un parastas s'a slujit la biserica Mihai-Vodă din București pentru pomenirea marelui erou național Mihai-Viteazu. După oficierea sf. liturghii, preotul Ovid Muscelanu, parohul bisericii, înconjurat de tot clerul a rostit rugăciunile obișnuite. Răspunsurile au fost date de corul bisericii dirijat de tenorul Vasiliu. În numeroasa asistență care a par-

scopiat la oficierea acestui parastas am observat pe d. profesor universitar Onciu, directorul arhivei statelor, și d. profesor universitar Pârzan din partea ligei culturale. Serviciul religios s-a terminat la orele 12 când părintele Ovid Musceleanu a rostit o caldă rugăciune pentru odihna sufletului voevodului Mihai, a d-nei Stanca și ilustrei lor familii.

Un foarte frumos omagiu i-au făcut lui Mihai-Viteazul ofițerii aviatori din armata română. D-nii locot. Zorileanu și Popovici, întorcându-se dela Giurgiu, s'au oprit câteva clipe la Călugăreni, unde pe monumentul comemorativ ridicat în memoria strălucitei victorii câștigate de acest prinț, au depus o coroană ca următoarea inscripție: „Paserile României, compusă din două principate, pajurei Daciei tuturor Românilor, într'un sbor de visuri care-ți sunt dragi ție”.

Chimurile Românilor Macedoneni. Din Macedonia vin știri îngrozitoare asupra atrocităților pe cari le comit Grecii împotriva Românilor. Scrisoarea pe care o dăm mai jos, este încă un document în această privință. Ea a fost primită de d. Dumitru Cionga, droghist în Capitală, dela doctor român din Salonic. Iată cuprinsul ei:

Salonic, 2 Noemvrie.

Dragă Dumitre,

Îndată ce vei primi această scrisoare, caută să intervii pe lângă cei în măsură, ca să ne scape de marea nenorocire în care ne găsim. Iată de ce vorba: Grecii, îndată după ocuparea Veriei, au luat ca prizonieri pe Dumitru Badralexi, Ianache Badralexi, Nicolae Badralexi, Petre Badralexi, Dumitru Hagigogu, student, George Hagigogu, Nicolae Ciumeti, institutor și Valer Zeano, institutor. (Pe aceștia Grecii îi învințesc că ar fi uniți cu Turcii și că vor să atenueze la existența statului grecesc). Din Dolliani au luat pe Nucra Caraianu, George Soldatu, Dumitrel Badralexi.

Din Salonic au fost ridicați dela hotel, de către doi greci, Toli Hagigogu, Sterie Hagigogu, Iota I. Iota, Selim, cavasul lui Toli Hagigogu. Au încarcerat astăzi la Veria pe Sandu Papatase, Sterie Cutava, și Alexi Gudovan (Alexi Mutu). Toți sunt vinovați doar de faptul că sunt români!

Nenorociiții au fost puși în fiare, legați cot la cot, și duși la Ghido, pe jos, în ploaie, în noaptea, ca vai de ei. Eri i-au adus aci la Salonic, pe jos. Dacă i-ai vedea nu i-ai mai recunoaște. Bieții bătrâni, oameni de 75—80 ani, să de la Veria la Salonic pe jos, maltratați și chinuți!... E ceva îngrozitor!... Pe noi nu ne lasă să-i vedem. Nu știm dacă le vor da și hrana necesară ca să poată rezista.

Vezi dar și faceți tot posibilul și interveniți pe la locurile competente ca statul oficial să intervină ca să fie eliberați bieții bătrâni, căci vor muri lăsând femeile și copiii pe drumuri la Veria și Dolliani. Faceți intervenții la societatea de cultură, căci dela d-voastră așteptăm ca statul român să ne ia apărarea căci altfel suntem peduți. (ss) Un doctor.

Grozăviile holerei în tabăra dela Hademkeni. Corespondentul de război al ziarului „Le Katim” în lagărul turcesc a putut să străbată tabăra la Hademkeni. El povestește grozăviile pe cari le fac epidemiile în armata turcescă.

Am străbătut orașul, spune dânsul. Nu mai e un oraș, un mai e un lagăr întărit, nu mai e un cartier general: e o necropolă fără morminte, presărată cu mii de cadavre cari așteaptă să fie îngropate. E și un imens spital sub cerul liber, cu mii de oameni bolnavi de frigur, de tîb, de holeră, cari mor fără de îngrijiri, penzând că nu sunt medici și medicamente. Nu știu, continuă corespondentul, dacă poate să existe un spectacol mai mișcător decât acela pe care l-am văzut ochii mei. Inchipuți-vă străzi pline

de morți și de oameni în agonie, poste cari dai nu la fiecare zece metri, ci necurmat și în grupuri de câte patru-cinci, îngrămădiți unii peste alții. Moartea la un loc li-se părea poate mai puțin groaznică. Am văzut acești muribunzi târându-se pe mâni și pe genunchi spre un zid, spre hârănă, gemând de durere, implorând pentru o picătură de apă. Am văzut pe unii mușcând pământul, ca și când își săpau groapa. I-am văzut sfârșindu-se în contracțiuni sfâșietoare, aruncând cu ultima lor suflare un blestem acelora cari prin greșeala sau neglijența lor cauzează o asemenea hecatombă. Toate aceste mii de cadavre erau de abia ridicate și altele le luau locul, îngrămădite unele peste altele în acest imens lagăr. Erau luate de niște ciocli improvizati și puse în care, pentru a fi duse de parte. Multe din ele alunecau la cea dintâi zguditură a carului și cădeau țepene pe drum. Am trecut pe lângă aceste care și am auzit gemelele muribunzilor amestecați cu cei morți.

Ah! Cine ar putea să spună agonia acestor bravi, cari veniseră să moară pe câmpul de luptă și cari se sfârșesc în chip aproape rușinos? Cine ar putea să spună care a fost gândul lor din urmă? Cine va ști ultimele lor blesteme și câte văduve și orfani nu vor veni într-o zi să răsbune pe acești dispăruți și să ceară dreptate? Și seara! Ah! noaptea aceea lugubră, a cărei tăcere o tulbură numai horcăiala muribunzilor! Lângă zidurile casei care m'a adăpostit, au venit să moară șapte nenorociți. Toată noaptea i-am auzit gemând, târându-se sub ferestrele mele pe când alții erau alungați în câmpia îndepărtată de câtră niște oameni cari îi băteau și-i palmuiau... Iată ce se vede la Hademkeni!

Câți sunt cei cari mor? Nu se pot număra... mor cu toții... Intreaga armată turcescă se topește... Holera nu crută pe nimeni...

Concert românesc în Londra. Distinsa noastră artistă dna Lucia Cosma va da mâne în 27 Noemvrie la orele 8.30 seara un concert în sala Bechstein din Londra, fiind acompaniată la pian de domnul Richard Epstein. Programul foarte bogat este compus din opere franceze, germane și italiene. Colonia română din Londra și mulți membri din societatea înaltă engleză vor asista la acest concert merit să-i consacre dnei Cosma și în cel mai mare oraș din lume pentru totdeauna reputație de artistă cu calități alese.

Ce-i războiul? Marele scriitor Guy de Maupassant s'a exprimat astfel despre război: „Câteva sute de mii de oameni adunați la un loc, cari fac marșuri zi și noapte, fără odihnă, fără conștiință, fără studiu, fără lectură, fără să fie de folos nici unui om, plini de murdării, umblând prin bălți ca animalele, trăind dobitocește, prădând orașele, incendiind satele, nimicind popoare, iar la întâlnirea cu altă masă de carne omenească aruncându-se asupra acesteia, vârsând riuri de sânge, acoperind pământul noroios și scaldat în sânge cu trupuri omenești imbrăcate în zdrențe, trupuri aruncate încoace și încolo, grămădind munți de cadavre, ale căror mâni și picioare au fost mutilate și ale căror creeri au fost împrăștiate în toate părțile, fără să-i fi adus cuiva folos; toți aceștia pier într'un colț părăsit de Dumnezeu, pe când părinții voștri, femeile voastre și copiii voștri pier acasă de foame: acesta-i războiul!

Sau: să pătrunzi într-o țară, pe bărbatul care-și apără patria să-l sugrumi, să incendiezi casele săracilor și ale calcilor, să spargi mobile, să furi lucruri mai mici, să beai în pivniți vinul din butoaie, iar restului să-i dai drumul să curgă, să siluești femei și fete, pe cari le întâlnești pe stradă, să nimicești averi de milioane și să lași în urmă-ți o nespuse mizerie și holera pustiitoare: acesta-i războiul!

Cum avea brațele Venus de Milo. A făcut mare vâlvă în lumea cultă această chestiune.

S'au scris multe monografii, s'au făcut studii, s'a discutat, s'a scris și s'a vorbit nespuse de mult, ca să se afle cum a avut mâinile Venus dela Luveru din Paris. După unii, ea ținea o amforă pe umăr, după alții o oglindă într-o mână și cu cealaltă își potrivea cocul din păr. Fel de fel de opinii. Academicianul Jean Aicard pretinde că a reușit să risipească echivocul. El publică niște documente datorite unor contemporani cu lupta dată între cei cari au găsit statua pentru a o lua. Cu acea ocazie statua a căzut și brațele i s'au sfărîmat. Martorii invocați arată că Venus își ascundea părțile genitale cu o mână iar pe cealaltă o ținea în sus și puțin îndoită într-o atitudine de satisfacție sufletească. Să vedem dacă opinia aceasta nu va fi combătută cu acte tot așa de tari.

Degenerarea evreilor în Germania. Un medic dela clinica Virchow din Berlin, Dr. Felix Theeilhaber, invitat la Budapesta, a ținut Duminecă, după amiază, în sala de ședințe a comunității izraelite, o conferință interesantă: despre degenerarea evreilor în Germania. Sunt zice oratorul, trei cauze, care fac ca evreii să-și peardă forța și calitățile, și anume: scăderea sporului, amestecul prin căsătorii și creșterea enormă a numărului acelora, cari trec la creștinism. Evreimea, cu simțul său de viață practică începe a se feri tot mai mult de căsătorie și de mulțimea copiilor; 25 procente din căsătoriile evrești nu au copii. Familiile fruntașe ale evreilor din Germania în mare parte s'au creștinat. Este mare defect, zice acelaș conferențiar, că evreimea n'a putut să creeze din sine o clasă țărănească. Evreii numai așa vor fi salvați, dacă familiile pribege, dintr-o țară într'alta, se vor îndrepta spre Palestina, unde apoi să se consolideze din nou.

Impodobirea Palatului păcii. Guvernul român va dăruii Palatului păcii dela Haaga patru scoarțe, pentru a orna intrarea numitului palat. Lucrate în dimensiuni considerabile, aceste scoarțe vor sintetiza tot ceea ce genul artistic al poporului român a produs mai frumos în această direcțiune. Vizitatorii își vor opri cele dintâi priviri asupra darului, pe care România îl aduce ideii umanitare ce a prezidat la clădirea Palatului păcii.

S'apropie postul Crăciunului. În prăvălia de coloniale și delicatose a dlui Gheorghe Ștefu din Arad, strada Deák Ferenc (vis-a-vis de Librăria Diecezană) se capătă cu prețurile cele mai moderate: rahat de Brașov, icre roșii, halva de Brașov, masline, brânză de Brașov, Alfisch și tot felul de pești în olei.

x Pregătirea romului și a licherurilor în mod casnic! 100—200 procente economie, 20 fileri. 1 dosă de extract de rum concentrat de Iamaica, sau orice extracte de licheruri, prin care se poate pregăti 1 litru rum foarte fin, ori 2 litri de licher foarte fin. La fiecare sticlă se aclede și modul de pregătire.

În schimbul unei sume de 30 fil, în mărci postale trimit franco o dosă de mostră din ori care extract de licher sau rum.

Magazin principal: Parfumerie „Hygiene” Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros) vis-a-vis de intrarea cafenelei hotelului „Coroana”.

(A 444)

x Iconostasul elegant este decorațiunea cel mai frumoasă al bisericeii. Deoarece statuetele pe iconostas numai omul de specialitate le poate executa, atragem atențiunea comitetelor parohiale să nu se lase înșelați de câtră meseriași escroci ei să se adreseze cu încredere în chestia acestor trebuințe bisericești cunoscutului sculptor Schmit Ferencz din Budapesta, X., Kőbánya ut nr. 53, care și-a câștigat cunosțințele în sculptură la academia de sculptură din München. Planuri execuționale călătoria la fața locului o face pe cheltuielile proprii.

Biroul tehnic G 324
Inginer diplomat Robert Goldschmidt
 autorizat legal. Telefon: 489.
 Brașov (Kronstadt) Schlossbergzeile nr. 8.

Dă consultări în toate chestiile industriale și tehnico-industriale
 :- Proiectează și execută stabilimente electrice și de mașini. :-
Liferează turbine, roate hidraulice și pompe centrifugare, după construcții speciale probate.
 Execută stabilimente hidrodinamice și de mori.
Liferează mașini pentru toate ramurile industriei.

Ultima oră

Asediul oraşului Durazzo.

Semlin. — O parte a armatei sârbeşti a plecat spre Ceatalgea. După ştiri sosite aci armatele aliate sârbo-greceşti au început bombardarea oraşului Durazzo.

*

Triest. — Lloydul austriac primeşte din Durazzo ştierea, că trupele sârbeşti se află numai la 11 klm. depărtare dela Durazzo. Telegrama aceasta fiind expedită azi dimineaţă, e probabil că de atunci Sârbii să fi intrat în Durazzo. Populaţia nu se gândeşte să opună vre-o rezistenţă şi nici nu s'a refugiat din oraş.

Serbia se pregăteşte de război.

Belgrad. — Incepând de ieri civilii sunt oprîti a mai intra în cetate. Pe drum către cetate sunt postate sentinele cari opresc pe ori cine ar voi să meargă spre cetate. În cetate se fac foarte mari pregătiri. Trenuri speciale aduc din Niş alimente şi muniţiuni cari apoi sunt înmagazinate în cetate. Măne şi Joi 30 de tunuri de asediu vor fi aşezate în şanţurile cetăţii.

Săptămâna trecută dosarele şi tezaurul de război din Belgrad au fost transportate, la ordinul guvernului, la Niş.

*

Belgrad. — Trimisul nostru special ne telegrafează: Azi dimineaţă consiliul de stat a ținut o şedinţă de mare importanţă. Deşi consiliul de miniştri hotărîse ieri să răspundă numai după terminarea războiului balcanic la nota Austro-Ungariei referitoare la un port la Adriatică, totuşi lumea se poate aştepta la surprize.

*

Foarte numeroşi ţărani sârbi din Sirmiu, în Ungaria, au trecut în Serbia să vadă — după cum afirmă autorităţile sârbeşti — Câmpia Mierlelor, care şi de astă dată a fost teatrul unor lupte sângeroase.

Mai curînd se crede că aceşti ţărani au trecut în Serbia spre a se înrola sub drapelul sârbesc.

Atentat contra unui pod peste Dunăre?

Budapesta. — După o ştire sosită din izvor necontrolat un spion sârb ar fi voit să arunce în aer podul peste Dunăre.

La încheierea ziarului corespondentul nostru din Viena ne telefonează că într'adevăr podul dela Pojon este păzit foarte strict, deoarece în Viena au fost arestaţi trei sârbi, bănuţi că ar fi voit să arunce în aer podurile de peste Dunăre.

Monarhia a acceptat ideea unei conferenţe europene.

Viena. — În legătură cu călătoria moştenitorului la Berlin şi consfăturile lui dese cu M. Sa monarhul nostru — cea din urmă întrevedere de acest fel a avut loc azi după amiază — se colportează din anturajul moştenitorului următoarea ştire:

La început monarhia era împotriva convocării unei conferenţe europene şi ţinea cu tenacitate la atitudinea manifestată din timpul anexării Bosniei faţă de Serbia. Mai târziu însă, în deplin acord cu Germania, monarhia şi-a schimbat această atitudine, apropiindu-se tot mai mult de ideea unei conferenţe europene. Prima condiţiune a conferenţei ar fi ca până la convocarea ei marile puteri să abandoneze ori ce moment de ordin sentimental, pentru că numai în felul acesta se va putea stabili o platformă sigură pentru conferenţă. În cercurile diplomatice din Viena se exprimă cu o putere tot mai mare dorinţa, ca guvernul rusesc să înlăture pe

reprezentanţii săi din Paris şi Belgrad: Izvoliski şi Hartwig, cari au aşătat mai mult opinia publică slavă în contra monarhiei.

În întrevederile sale dela Berlin moştenitorul nostru a atins toate lucrurile acestea şi în cercurile diplomatice se crede că încă aici s'a găsit baza care va putea garanţia convocarea conferenţei. Primirea acestei idei din partea diplomaţiei noastre constituie un pas însemnat spre pace, cecace numai bucura ne poate. Nesiguranta zilei de mâne ne opreşte însă a face pronosticuri favorabile pentru viitor.

Alt spion sârb arestat.

Becicherecul-mare. — Poliţia de aici a arestat azi la amiază pe un medic chimist din Belgrad, cu numele Petru Jivcovici, care a cumpărat dela ciobotarii din Becicherec vre-o mii de perechi de opinci şi le-a trimis la Belgrad. Dă mult de bănuît împrejurarea pentru ce conducerea armatei sârbeşti a însărcinat pe un chimist, care mai curînd s'ar pricepe la fabricarea de bombe, cu cumpărarea de opinci pe seama armatei sârbeşti....

CRONICA SOCIALA

Din durerile învăţătorilor.

Nu este tagmă de oameni în ţara aceasta, cari să aibă o soartă şi poziţie atât de grea ca învăţătorii români, a căror necazuri sângerează din mii de răni.

Dacă ne vom da bine seama, cu durere vom constata, învăţătorii sunt partea cea mai neglijată a societăţii noastre. Toţi uită că aceşti apostoli modeşti sunt chemaţi a scoate lumea din prejudecii şi robia spirituală, a ridica pe om din ignoranţă, a-i cultiva inima şi spiritul croindu-i calea pe care trebuie să apuce în această lume infectată cu toate miasmele.

Învăţătorul munceşte zi cu zi cu sudoarea pe frunte împrăştiind lumină între fii poporului după a cărui mâni scortoase toţi se hrănesc, dar de binele şi mântuirea lui numai foarte puţini se îngrijesc.

În timpul din urmă li se aduc învinuiri grave, chiar din partea alor noştri, încărcându-i cu tot felul de epite. Nu-şi aduc însă respectivii, cari critică atât de uşor, aminte, că scăderile cari le află în sinul învăţătorimii, se află mai la toate clasele noastre, ba poate că încă în măsură mai mare, decât cum le place a le afla la învăţători.

Luând în considerare împrejurările între cari au trebuit să lupte învăţătorii noştri şi necazurile nenumărate ce au să le îndure şi azi, nu poate afirma nime, că nu-şi au şi ei partea lor de muncă la înaintarea acestui neam, — dacă putem vorbi ceva despre înaintare. Urmele activităţii lor fecunde se pot vedea mai bine în locurile acelea unde factorii chemaţi au ştiut preţui munca lor şi n'au pregetat a le da tot sprijinul necesar.

Azi se cere dela învăţători activitate extraşcolară pe toate terenele, dar pe când din toate părţile se pretinde aceasta, nu se cugetă nime la starea lor deplorabilă, care este asemenea heloţilor din vechime.

Se va întreba cineva, că în ce formă poate asemăna cineva starea învăţătorului de azi cu a heloţului, când după lege fiecare învăţător este salarizat cu 1000 cor. plus cvinvenalele. E drept că după lege aşa ar trebui să fie, dar trebuie să ştim şi aceea, că în ţara aceasta binecuvântată, unde se pune aşa pond mare pe legi sunt două feluri de salare: una de 1000 cor. plus cvinvenalele, şi alta de 600 cor. fără nici un adaus de cvinvenale, iar învăţătorii salarizaţi cu suma din urmă avem şi azi din abundenţă. Unde salariul învăţătorului este întregit prin ajutor de stat, acesta se dă până când atotputernicului Măria Sa inspectorul regesc, acest executor al legii îi place de ochii învăţătorului, iar când i se pare, că acesta nu a dezvoltat destulă activitate pentru tâmpirea băieţilor, i

se detrage. În urma acestora este silit a îndura cele mai mari mizerii, pe cari ne mai putându-le suporta este necesitat a lua în mână toiaşul pribegiei trecând oceanul la America — cum a făcut în zilele acestea învăţătorul din comuna S. — pentru a-şi agonisi un codru de pâne, căci patria pentru a cărei mărire au luptat strămoşii lui albind cu oasele lor câmpiile Bohemiei, Moraviei şi Lombardiei şi au înroşit Dunărea cu sângele vărsat, faţă de el este atât de vitregă încât nu-l află demn a-i răsplăti munca lui cinstită, ci mai bucuros strînge la pieptul ei şi răsplăteşte pe fii Galitiei veniţi cu fluierita peste Maramurăs, cari când este vorba ca să deie tributul de sânge se fac cu toţii nevăzuţi.

Acum când fiecare om este isbit de scumpete, o parte mare a învăţătorilor români servesc pe lângă mizerabilul salariu de 600 cor., ceea ce serveşte şi spre fala statului, care îi place a se număra între statele civilizate ale occidentului. Aceştia sunt expuşi a cădea în tot momentul pradă furiei ce se deslănţuie în mod îngrozitor.

Nu odată s'a scris despre stările triste între cari se află învăţătorimea română, dar durere, până azi nici acolo unde s'ar fi putut face ceva îmbunătăţiri, nu s'a făcut nici un pas în favoarea acestuia, deşi asigurarea unui mod de trai cinstit nu ar rămânea nerăsplătit. Numai asigurarea unui trai cinstit poate da roadele la cari suntem îndreptăţiţi a ne aştepta din partea învăţătorilor. Până când în corpul învăţătorilor nu există o mulţime deplină atât materială cât şi morală, cauza învăţământului nu va aduce roadele aşteptate, căci şi cel mai idealist învăţător când stomacul îi plînge de foame numai cu greu va putea îndeplini muncă culturală.

Cine va avea norocirea a se prezenta într-o adunare de învăţători i se va deschide o privelişte din cele mai triste; va ceti pe feţele lor o nemulţumire mare, o tristeţă, o grije şi o sbuciumare pentru mijloacele de trai cari lor le lipsesc ca totul. — Feţele lor triste şi palide, vocea lor înecată de colbul şcoalei sunt expresia luptei ce au s'o poarte cu mizeria ce-i urmăreşte ca o stafie. Afară de lucrurile oficioase, ei nu discută decât despre starea lor mizeră, şi plini de desperare şi desneajede, se întreabă, că oare cum îşi vor creşte familiile cu cari i-a binecuvântat Dumnezeu. Cei mai în etate, în urma şicanelor la cari sunt expuşi, se silesc a merge cât mai repede în pensie, iar cei mai tineri, cari numai acum au păşit pe această carieră spinoasă, nesimţindu-se destul de tari spre a ţinea piept furiilor ce tot mai tare se deslănţuiesc asupra lor, după un an sau doi repăşesc din şirul de luptă, căutându-şi o carieră mai uşoară şi mai neîmpreunată cu atâtea sbuciumări, dar zădarnic, căci tot mai mic este numărul acelorora, cari vin să întregescă rindurile celor ce se depărtează, aşa că în multe locuri clădiri pompoase, din lipsa de învăţători stau închise.

Sunt aceste simptome triste, cari trebuie să pună pe gânduri pe toţi câţi țin ceva la acest neam oropsit. Trebuie aflat remediul până când nu va fi prea târziu. Este adevărat, că şi împrejurările, dar şi noi toţi purtăm vină destul de mare pentru starea mizeră în care se sbate învăţătorimea. În timp ce alte popoare cu mult mai mici decât noi jertfesc şi aduc totul pe altarul şcoalei, noi surtem cuprinşi de o apatie şi nepăsare generală faţă de această instituţiune, care este pulsul de viaţă al ori cărui popor. Între împrejurările vitrege în cari trăim nu putem conta la ajutorul altora. Pentru cele câteva picături, cari ni se oferă din partea străinului trebuie să plătim prea mult, fiind silit de multe ori a lucra în contra conştiinţei noastre. Ajutorul nostru să-l aşteptăm numai şi numai de la noi înşine. — Poporul nostru în mare parte încă nu este îndeajuns de pătruns de necesitatea culturalei, aşteptăm însă, ca clasa noastră cultă, care încă trăieşte din sudorile poporului, să arete mai multă căldură faţă de cauza învăţământului nostru care sângerează din mii de răni. Să ne aducem aminte, că şcoala este stâlpu bisericii, iar pierzând şcoala pe care se razimă temelii bisericii, am pierdut totul şi cu paşi repezi înaintăm pe po-

Prăvălie nouă!

PINTEA și KLEIN

MAGAZIN DE GHETE, PĂLĂRII ȘI MODĂ PENTRU DOMNI s'a deschis în

ARAD, strada Deák Ferencz n-rul 4. Vîs-à-vîs de Librăria „Dicozon”
(zi 249-252)

vămiișul peirei. Când clasa noastră intelectuală va fi însuflețită îndeajuns pentru cauza măreață a școlii și instituțiilor ce dau putere de viață popoului nostru și nu se va lăsa cuprinsă de egoismul și interesele ei material atunci cu siguranță și poporul va arăta mai multă însuflețire.

Când învățătorii omâni vor ști că au la spatele lor o inteligență și un popor însuflețit pentru cauza lor și a școlii, vor lupta pentru idealul neamului românesc chiar și cu punerea vieții. „Atunci ei vor fi apostoli neobosiți ai neamului, învățătură vie și bogată ce se împarte așa zicând, cât mai des posibil în domiciliul fiecărei școli, iar copilașii incredințați or vor deveni adevărate caractere, cari nu se vor vesteji niciodată în atmosfera indiferentismului, ci sub caldă suflare a inimilor vor naște flori peste flori”, iar poporul mai mândru decât poporul român nu va exista.

Sângeorgiu-rodân.

Pompiliu D. Emian.

Reuniunea femeilor române din Hunedoara.

În baza paragrafulor 11 și 20, p. 8, din statute, membrele „Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoara”, împreună cu toți cei ce doresc sprijinirea și înaintarea Reuniunii noastre, prin această sunt învitate să ia parte la *adunarea generală* ce se va ține în *Deva, Duminecă, la 1 Decembrie 1912, la ora 3 d. a.*, în localitățile „Casinei Române”. *Hena Pop Hosszu-Longin*, prezidentă. *Dionisie Arlelean*, secretar.

PAGINI RASLETE.

CÂNTECE.

I.

Nopti i-ați coborât în plete,
Din magii i-ați făcut salbe
Mi-ați culcat-o lin pe brațe
Ceasuri albe, ceasuri albe!...

Astăzi noptile-s în mine
Și-s departe cele salbe...
Ne-om mai revedea vreodată
Ceasuri albe! ceasuri albe?!!

II.

Afară 'n viscol plâng castanii
Și bat cu crengile 'n obloane,
Iar noi veghem visând frumoaso
Ca 'ndrăgostitii din romane...

Și alintându-te la peptu-mi
N'aud ce viscol e pe-afară...
Căci sinurile-ți parfumate
Imi povestesc de primăvară.

A. Lodola.

Literatura popoarelor balcanice.

— Poezia populară și cea cultă. —

Mizeria împrejurărilor vitrege, în cari trăiau popoarele balcanice, le-a făcut să se închidă în trecutul lor, să evoace chipurile eroilor de altă dată și să menție spiritul poetic într-o stare de primitivă naivitate. Izolate în creerii munților, necălcate de stăpânul păgân, acolo ele și-au conservat cu tărie obiceiurile lor, limba și credințele lor; acolo s'a plămădit cântecul redemptor al vechilor virtuți războinice, acolo s'au înjghebat primele începuturi ale mișcărilor naționale pentru ca ele să fie eliberate de sub jugul turcesc, ce le apăsa, le storcea vlagă și le amenința viața.

Poezia lor populară oglindește toate suferințele, toate dezastrele lor sufletești pe cari le alină numai balsamul binefăcător al visului. De aci în versurile cântate și însoțite de sunetele monotone ale unui instrument muzical, găsim nervozitate, nesiguranță, exprimând, mai mult prin gesturi și prin schimbarea trăsăturilor feței ale cântărețului, o melancolie nemărginită, orizonturi sângeroase de amurg de toamnă, ideile tragice. Într'un cuvânt tabloul complet al vremurilor de tiranie grozavă și de împilare neomenească. Cele mai nobile dorinți, cele mai sfinte porniri ale inimii erau sugrumate: iubita răpită de vre-un „beiu al Mostarului” sau de vre-un „pașă al laninei”, casa distrusă, averea pradă flacărilor. Singura existență posibilă era lupta în contra stăpânirii, apoteozarea haiducului și valorarea meritelor sale în comparație cu numărul turcilor ce a ucis: idealul individului ca și al societății era haiducia, primul simptom al emancipării de mai târziu.

Nu întâlnim în această poezie isbânda de pasiune, concepțiuni puternice, nici cugetare insinuată și adâncă, nici expresiuni lapidare, din cari să se desprindă, în imagini fulgerătoare genul. În schimb, ne aflăm în fața unei arte cu porniri instinctive și spontane, clară mai întotdeauna fără a cade în trivialitate.

Tot ce se putea desvolta ca genuri poetice era balada și poezia lirică. Poema epică e în genere lungă, fragmentată, presărată cu dialoge, iar cântecul cu multe versuri frumoase este inegal și necomplet ca formă și concepție. Numai mici bucăți lirice poartă pecetea unei improvizații fericite.

Spre pildă cităm două din ele, redacte de-a dreptul din original:

Cât de greu se scurge vremea, stând nemișcată la fereastră, privind mereu departe spre marea cenușie; pe marea cenușie, pe-a ei câmpie întinsă fără de margini, poate oi zări ve-

nind pe iubitul meu, plutind în nava cu pânzele umflate, poate-o fi să cânte din tambură, și pe tambură doar m'o cânta pe mine. — (Pop).

„Veniți flăcăi, veniți la horă, veniți și voi copile, să cântați; veniți, veți învăța cum se ia dragostea: se ia din ochi, se ia din inimă, și în inimă prinde rădăcini.” (Pop.)

Baladele încep cu descrieri triste: „Pentru ce sunt negri munții? Pentru ce sunt ei cerniți? Oare sunt triști, că-i bat vânturile? Oare, poate, că-i bat ploile și zăpada?” „Olimpul mâniat întreabă pe Kizav: O munte mic, netrebnic, voinicii mei te-or face praf?” Apostrofele sunt omerice. La durerea generală ia parte și natura, îmbrăcată în doliu.

Fiecare vers exală tristețea stăpânită, rar întâlnim strofe de o veselie exuberantă, forțată. Toți plâng în această lume de dezamăgiți.

Dintre cele mai reușite, sunt poeziile erotice. Amorul nu e la popoarele balcanice bolnăvicios și rece, el are ceva din patima lui mi place mediteranean; ceva sensual prin influența orientală, dar firesc, cu multă delicatete și grație.

Haiducul e reprezentat prin eroul cavalier din evul mediu. E pornit, brutal cu iubita, cam Don Juan, crud și schimbăcios. În poezia sârbească și cea bulgărească e reprezentat prin tipul lui Marko Kralievici, iar în cea neogreacă prin Kleftul-haiduc. El a jurat moarte păgânului asupritor. Când e rănit, moare cu numele iubitei pe buze. Aleasa lui e de obicei cu ochii negri și părul blond, albă ca o arătare în vis. Pentru ea își uită de multe ori de datorie și devine trădător.

Balada suferă de monotonie din cauza lipsei elementului mitologic.

Din izvorul acestei poezii s'au adăpat scriitorii naționali. Au compus poeme epice mai lungi și balade grecești Aristoteles Valaoriti ca și sârbul Vuc Karagic. Operile acestora au calitățile și defectele poeziei populare. Nu există la ei preocupările superioare ale artei mari. Scriu fiindcă trebuie să scrie, așa cum „pasărea cântă pe ramură.” Sunt trubaduri naționali. Neglijază rima, au lungimi și monotonii în bucățile mai întinse din belșug. Dar nicăiri nu găsești împreunate în mod mai fericit spontaneitatea inspirației, semne de netăgăduit ale operelor de valoare. De aceea Valaoriti și Karagic au mare asemănare cu Alexandri al nostru. Ioan Vazov nu e de seama viguroșilor poeți, grec și sârb. Romanul acestuia „Sub jug”, în care descrie situația Bulgariei sub Turci, n'are decât o valoare istorică locală.

Caracteristica operelor la acești poeți este tema populară; ura împotriva păgânilor musul-

ROMANUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

— Urmare —

Nebunul și înțeleptul în stepe.

Trăsura lui Constanjoglo fu trasă la ușă, Cicekof luă loc înainte ca să mâne însuși, și după o jumătate de oră se găsea pe țarilele lui Kochkaref.

Intrând în satul colonelului, el fu isbit de zăușul care se oferi ochilor lui; totul aci era în construcție, reconstrucție și restaurație. Pământul strărilor era presărat cu cărămizi și cu grămezi de nisip, de var și bârnc; se cedeau ici colo diferite clădiri semănând cu cele ale interdicțiunilor, provinciale rusești. Sub strășina unuia din aceste case, se citia săpat în litere de aur: Depozit de instrumente de arat; aiurea: Birou central al expedițiunii conturilor; aiurea: Birou al afacerilor rurale; mai departe: „Școală de înalt învățământ normal. Și ce nu mai era în satul acesta!...

Cicekof găsi pe colonel stăzând înaintea unui birou, cu un condei în dinți, cu o răzuitoare

în mână. Kochkaref făcu lui Cicekof o primire cu totul prietenoasă. Avea un aer de bunătate și maniere foarte îndatoritoare. El începu de la sine să povestească vizitatorului său câte greutăți avusese până să pună regia domeniului său în starea în care era în clipa aceea. Se plânse mult de greutatea extremă pe care o încerca el până să facă o înțelegere pe țaran că trebuie să se afle în fiecare om aspirațiuni nobile spre arte, spre lucrurile elegante și lucrului; că încă nu putuse reuși să deprindă pe femeile de sub stăpânirea lui folosirea corsetului, deși le arătase de mii de ori că în Germania, unde petrecuse aproape un an cu regimentul lui, văzuse cu proprii săi ochi o fată de morar, nu numai seundă de talie ca o viespe, dar cântând din pian ca domnișoarele cele frumoase. Așa că el cu toate acestea, și cu toată înepăpătinarea prea cunoscută a ignoratei, el nu va ceda, că nu va avea odihnă decât când va vedea pe țarania de pe moșile sale fergând la câmp și ținând de coarnele plugului citind disertațiunile marchui Franklin asupra paratrasnetului, și cele din urmă tratate de studiul pământurilor. (Cicekof elăină din cap, dar foarte sumar). „Și eu, închipuește-ți, eu n'am găsit încă două micii ceasuri, de șase ani de când am cartea, să citească Ducesa de Lavallière!” adaugă el luând un aer din cele mai jalnice.

Colonelul îi făcu multe alte desăvârșiri asupra proiectelor sale destinate să asigure fericirea vasalilor săi, am remarcat că costumul era în ochii lui de o nemărginită importanță. El își

punea capul că, de s'ar isbuti să se adopteze de către jumătatea populației imperiului pantalonii germani, civilizația ar răsări de pretutindeni, comerțul ar înflori, și un secol de aur ar începe numai decât în Rusia.

Cicekof, după ce vreme îndelungată îl asculta și îl privi drept în față, obosi, și se hotărî deodată de a aborda deadreptul o anume chestiune vitală pentru el; el expuse în puține cuvinte că cineva ar avea trebuință de suflete cari să fie în cutare și cutare condițiuni, și că trebuia să se încheie cutari și cutari acte și să se împlinescă cutare și cutare formalitate la craș, fără să fie trebuință să meargă în persoană, ci prin procură nominală ori în alb. El amestecă atât de dibacin în toate acestea numele lui Betrișof, înecat un nebun putea să creadă ușor că omarabilul general purta un interes moral mai mult ori puțin direct nepotelui lui.

„Dacă am înțeles bine vorbele d-tale, zise colonelul, mi-se adresează o cerere, nu-i așa?”

— Ei! da.

— Ei bine, trebuie formulată în scris; ea va merge d'aci mai întâi și mai întâi la comisia informațiilor, petiționari și a raporturilor. Biroul mi-o va adresa mie după formele cerute: de acolo afacerea va trece la biroul afacerilor domeniiale zise rurale de unde după informații, la comptuarul intendenței; intendentul se va pune în legătură cu secretarul meu, căruia îi voi comunica rezoluția mea, și afacerea se va înajoa numai decât din instanță în instanță...

(Va urma.)

mani și eliberarea fraților subjugati. Ei cântă pe șefii de haiduci, cari prin vitejia lor au dat libertate popoarelor creștine din Balcani.

Astfel începe Valaoriti într-una din poemele sale „Atanasie Diaconul”:

Pe vârful de munte te urcă, o Mitra
Veghiază, cu ochiul de vultur, veghiază.
Și sprinten ca cerbul te pune de pază.
Și vezi dacă potera vine înainte:
In fruntea-i de nu e Vrioni, viteazul.
Mă lasă, — de-i el, tu aleargă mai iute
Ca vântul și-mi spune...”

Descrierile sale cuprind și scene din viața Aromânilor, el însuși fiind român refugiat la San-Maura. Așa în „Kira Frosina”, altă poemă renumită a lui, după descriere într-un admirabil pastel lacul Ianinei care doarme ca „o mireasă cu văluri de ceață”, își aduce aminte de Pindul înalt și alb de zăpadă și, în versuri duioase, își exprimă nostalgia, gândindu-se la neamul cel viteaz ce locuiește acolo.

Mai amintim de un cântăreț neogrec, tot român de origine: Zalacosta din Siracu.

Valaoriti, Karagic și Vazov, iată cele trei nume în jurul cărora se grupează întreaga mișcare literară a popoarelor balcanice. Artiști excepționali, individualități ca Eminescu și Caragiale n'au avut popoarele balcanice și mișcarea lor literară actuală se reduce la simple imitații după autori străini, copii palide, cari trădează lipsa unui mediu artistic și a unei culturi superioare.

„Flacăra”

I. Foti.

Calendarul partidului național român pe anul 1913.

Calendarul partidului național pe anul 1913 a apărut.

Cel dintâiu exemplar din acest neîntrecut calendar a văzut lumina tiparului Luni în 5 (18) Noemvrie.

Cel mai mare calendar dintre toate calendarele noastre este: „Calendarul partidului național”, pentru că e tipărit pe 11 coale de hârtie, cvart, format mare pe două coloane, pe vre-o 180 de pagini.

Cel mai bogat dintre toate calendarele este: „Calendarul partidului național” pentru că pe lângă partea calendaristică anunțată, cuprinde pe 180 pagini mulțime de bucăți pentru cetire folositoare și plăcută scrise în limbă frumoasă, ușoară și pe înțelesul tuturor.

Cel mai bun dintre toate calendarele este „Calendarul partidului național” și pentru că el arată „Târgurile în rând alfabetic” după cum sunt legate, cele mai multe, de zile de sărbători schimbăcioase, românești sau străine, așa cum nu le aflăm în alte calendare românești.

Cel mai frumos dintre toate calendarele este „Calendarul partidului național” pentru că cuprinde în sine multe chipuri ale bărbaților și instituțiilor noastre, nu în text, ci separat pe hârtie velină strălucitoare.

Cel mai ieftin calendar dintre toate calendarele este: „Calendarul partidului național” pentru că deși e atât de mare atât de bogat, atât de bun și atât de frumos totuși el costă numai

40 de fileri, pentru abonații „Poporului Român” ori câte exemplare ar comanda ei; — costă numai 60 fileri în librării și prăvălii, și 20 de fileri porto de un exemplar.

Apoi dacă, „Calendarul partidului național” este cel mai mare, mai bogat și cu mai multe ilustrațiuni, el este și cel mai greu dintre toate calendarele. De aceea trebuie să plătim pentru fiecare exemplar ce-l trimitem nu 10 fil., ci 20 fil. porto.

Deci:

Nu cumpărați alte calendare până nu veți vedea „Calendarul partidului național”.

Și cel mai ușor de procurat dintre toate calendarele este „Calendarul partidului național”, pentru că îl trimitem abonaților noștri pe bani gata, dar îl trimitem și pe așteptate, oricărui ne va cere, va iscăli și ne va trimite cu marca de 2 ori 5 fileri. tipăritura de comandă, ce o am alăturat la nrul 43 al „Poporului Român”. Dar nu uitați a scrie pe tipăritura de comandă și nrul fașiei în care vă vine foaia.

Scăpați administrația noastră de multă trudă, ne cruțați multă vreme și ocolim multe cheltuieli zadarnice cu poșta, dacă d'voastră, mulțimea cetitorilor dintr-un sat, nu comandați fiecare deosebit „Calendarul part. național român”, ci vă întovărășiți trei, patru, cinci, ori chiar și toți dintr'o comună, și însărcinați pe unul, ca bărbat de încredere, ca acela în numele tuturor să comande, fie pe bani gata, fie pe așteptate, atâtea exemplare câte vă trebuiesc.

Rugăm frumos pe cetitorii noștri să nu comande mai multe exemplare decât le trebuie ori le au arvunite, că noi, exemplarele neîmpărțite nu le mai primim înapoi.

Facem însă cunoscut atât celor cari deja au comandat 1, 5, 10, 20—40 și 150 exemplare, precum și celor cari vor comanda pe viitor, că trimiterea „Calendarului partidului național” se va face în rândul cum ne-au sosit comenzile și mai întâi vom expedia celor ce ne trimit banii înainte și numai după aceea celor, ce îl cer pe așteptate: cu 40 fil., și 20 fileri porto de exemplar. Tot al zecelea exemplar îl dăm gratuit.

Băgați de seamă!!

că foarte ușor, puteți rămânea fără acest neîntrecut calendar, pentru și până acum s'au făcut sute de comande de câte 5, 10, 30, 50, 80, 100, 200, ba și de 500 exemplare (d. e. banca „Sylvania” din Șimleu ș. a.). De aceea grăbiți, cât puteți, cu comenzile, ca să-l puteți primi la vreme. Căci dorința noastră este, ca din casa nici unui cetitor al nostru să nu lipsească „Calendarul partidului național”, pentru că mai ales pentru abonații și cetitorii noștri, am făcut acest calendar.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

ECONOMIE.

Bursa de cereale.

Cursul azi la ora 2 și jum.

Budașta, 27 Noemvrie.

Grâu pe Aprilie	11.97
Săcară	10.46
Porumb (Cucuruz) pe Ms	7.80
Ovăș pe Aprilie	11.07

Bibliografi.

A apărut:

„Noua Revistă Română”. Director: C. Rădulescu-Motru. Cuprinsul: Noutăți: Prietenia între Rusia și România. — Școala patru copii cu deprinderi rele. Actuale: C. Rădulescu-Motru: Pretențiile României față de Bulgaria, Ernesto Rastrelli: Literatura războiului triplicitan. Economice: I. C. Băicoianu: Idealul economic al României și glorificarea dlui P. P. Carp. Critică: N. I. Apostolescu: Poetul Stamaiad. Literatură: George Duma: Pianul (versuri), Emil Isac: De ce nu dormi? Folklor: Theodor D. Speranță: Frica de strigoi și Morala. Insamări: Miniștrii la Universitate. — Soarta Tatruului Național din Craiova. — Carmen Sylva și femeia turcă. — Teoria supremației. Revista revistelor: Convorbiri Literare. — Luceafărul. — Arhiva Genealogică. — Săptămâna politică și culturală. — La Revue. — La Revue Hedonadaire. — Le Courier Européen. — Memento.

POȘTA REDACȚIEI.

C. M. Auseu. Adresați-vă dlui Aurel Popescu comersant în Sibiu. După cât știm noi încă nu s'infinitat.

L. O. Șimleu. Nu o știm nici noi.

POȘTA ADMINISTRATIEI.

„Vladeasa”, Hidalmás. Am primit 14 cor. ca abonament pe sem. 11 1912.

Redactor responsabil: **Constanța Savu.**

La tipografia „CONCORDIA” află aplicare momentan un mașinist care se pricepe și la lucrări în ton precum și la sterotypat.

Reflectanții să se adreseze la administrația ziarului nostru.

Mulțămită publică.

Din prilejul morții neuitatului meu soț Nicolae Rus o mulțime de prieteni și cunoscuți s'au grăbit să mă condoleze prin grai viu și prin scrisori Neputându-le răspunde tuturor în particular în tin de datorință ca pe calea aceasta să le exprim cîa mai caldă mulțămită pentru cuvintele de mângâiere ce mi-au adresat.

Poiana de Arieș 1912 Nov. 24.

(Ru 599) Văd. Cornelia Rus,
născ. Man.

Nou institut de văpsitorie, curățire și spălătorie cu aburi.

Aduc la cunoștința on. public, că am deschis

un institut modern de văpsitorie, curățire și spălătorie cu aburi
în ARAD, colțul străzii Weitzer János.

Institutul: str. Magyar nr. 26. Institutul de primire: str. Weitzer János (vis-à-vis de poșta centrală).

Roagă binevoitorul sprijin, proprietarul:

Knapp Sándor.

In Editura Ig. Heitz, București a apărut:

Calendarul „Lumea Ilustrată“ pe 1913

care conține 249 splendide ilustrațiuni; de remarcate sunt: Potrețele noilor miniștri români, manevrele Regale, Vederi și porturi din Transilvania. Cum și o materie literară aleasă. Prețul unui exemplar este K. 1'80 și se află de vânzare la Librăria Klein Mór, Arad. Telefon 252.

(Ke 597—1)

Nutreț de vândut.

Se vinde în comuna Cucerdea-română (departare de 1 1/2 klm. dela stația Marosceapó, linia ferată Székelykocsárd - Marosvásárhely nutreț, fân, trifoi, otavă și lucernă în cantitate mare.

Informațiuni se pot câștiga dela avocatul Dr. Romul Bolla, Dicio-sântmărtin Telefon nr. 35. (Bo 596—3)

Manuale folosite și noi

pentru toate instituturile de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria Pichler Sándor, Arad Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 307—100)

Be 116—280)

Gustați Berea SLEPING-car din fabrica „Bragadiru“.

In atențiunea dlor vânători!



Imi iau voie să recomand atelierul meu preparativ, unde se execută totfelul de preparări de paseri, sugătoare, aranjarea odăilor pentru vânători, covoare și totfelul de lucrări în

brânza mea, în mod inexcipientabil și prompt, cu prețuri moderate.

VÖRÖS MÁTYÁS

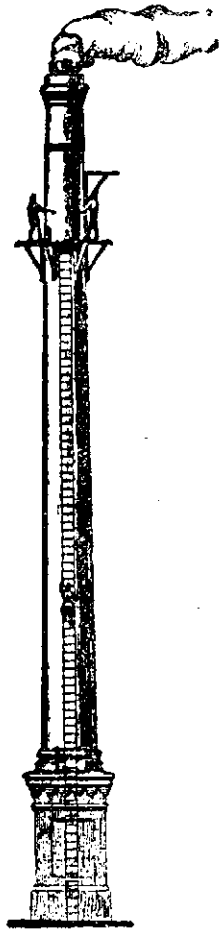
preparator și fabricant de instrumente de fizică.
Szeged, Petőfi-sugarut nr. 55.

Vo 286—30

Construirea și repararea hornurilor pentru fabrici execută fără conturbarea lucrului fabricii

Gussenbauer L. și fiul

BUDAPEST, VI., Rózsa-u. nr. 80.



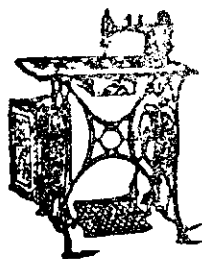
Cea mai veche și mai renumită instituție. Construește pereți pentru cazane, cuptoare pentru orice ram industrial și totfelul de turle pentru apă. Până acum am executat peste 3000 de clădiri, între cari pe seama fabricii de electricitate din Viena, cea mai mare în Europa, am zidit în părți locomobile de 90.000 HP. cu suprafață de 24.000 m², 128 ciururi ambulante, precum și 4 dintre cele mai mari hornuri ale acestei fabricii, cu un diametru de 45 m.

Prospecte și catalog ilustrat se trimit gratis.

(Gu 339—15)

(Ka 31—52)

Prima calitate



Mașini de cusut „Singer“ calitate bună pentru femei cu 60 K. (karikahajós) tot pentru femei 84 K., centralbobin 94 K., cu 5 cutii din oricare soi 110 K., cu luntre scufundătoare (sülyezettó karikahajós) — centralbobin fără sunet, artistic lucrate, un adevărat decor pentru casă cu

130 cor. precum și biciclete cu 104 cor. pe lângă garanție de 5 ani — liferează:

KRAUSZ HENRIK

Budapest, IV., Veres Pálné-u. 40

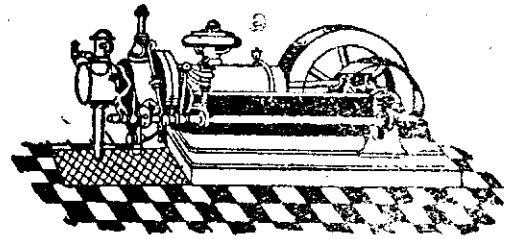
Revânzătorilor le dau rabat. — Catalog la cerere trimis gratis și franco.

Körber József és T-sa

LUGOJ, strada Timșorii n-rul 28.

(Casa proprie)

Lăcătușeri, atelier pentru repararea mașinilor, instalatori de apeducte. Atelier pentru repararea pom-pelor, a mașinelor cu benzină, motoare, mașini cu aburi și mașini agricole.



Lipire autogenă cu cea mai deplină garanție Atelier special. Turnătorie de fer și oțel.

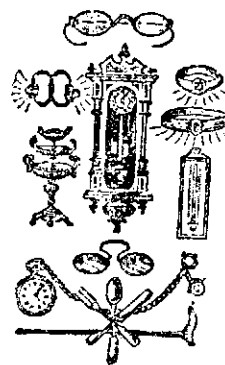
TELEFON 184.

MANDEL ZSIGA

orologier giuvaergiu-optic

DÉS—Főtér

Sucursala Gyulafehérvár



Cel mai mare depozit de tot felul de ciasornice de aur și argint precum și ciasornice de metal și nickel. Articuli de argint de China Berndorfer Cristofle și tacâmuri de argint. Ochelari și zwickeri de Rathenev. Articole optice de aur și argint Gramophoane și plăci. — Reparaturi solide și ieftine. Serviciu conștiincios. Prețuri moderate

(Ma 182—30)

KUN ENDRE,

atelier cu mașini electrice pentru ascuțire artistică și homoru.

Ku 39—60)

SZATMÁR,

CASA Lévay, vis-à-vis de Tribunal.

Se recomană pentru pregătirea și ascuțirea oricărui soi de cuțite, ca cuțite pentru casă și bucătărie, pentru masă și bricege, unelte pentru ciobotari și cojocari precum și ascuțirea bricelor pre lângă prețuri convenabile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a 6 brice barbierilor se oțose taxa anual pentru 5.



Premiat: Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și med. de aur.
Premiat: Expoziția universală din Roma 1911: Grand premiu și medalia de aur.

La „Croitoria universală“

I. PETRAȘCU

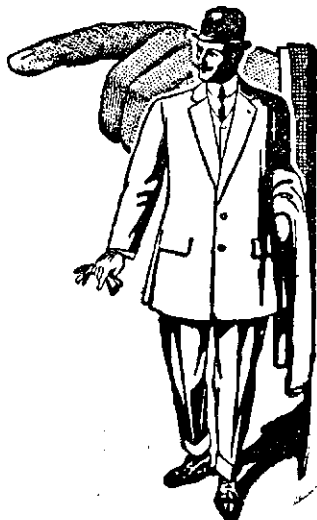
SIBIIU, strada Cîsnădiei 30.

Telefon nr. 172.

Croitorie civilă și militară.

Mare depozit de stofe engleze și indigene, precum și totfelul de articole militare.

Pe 264—30)



LUDOVIC BINDER

GIUVAERGIU, CIASORNICAR ȘI AURAR

(Membru al Uniunii Horlogere).

MEDIAȘ (MEDGYES) Markt platz nr. 11.



Mare magazin de: oroloage de Elveția, de aur argint, oțel și nichel, oroloage de părete și cu pendal. Bijuterii fine și articuli de briliante, obiecte de lux veritabile de argint, și argint de China, articuli optici. In marele meu atelier de bijuterii se execută totfelul de bijuterii, și se reparază cu specialitate bijuterii și ciasornice, pe lângă garanție. Prețuri moderate. Serviciu conștiincios.

(Bi 468—30)

HUSTEN

In contra tusei, răgușelei și carului nu e nimic mai buu decât

≡ **Bomboanele Réthy.** ≡

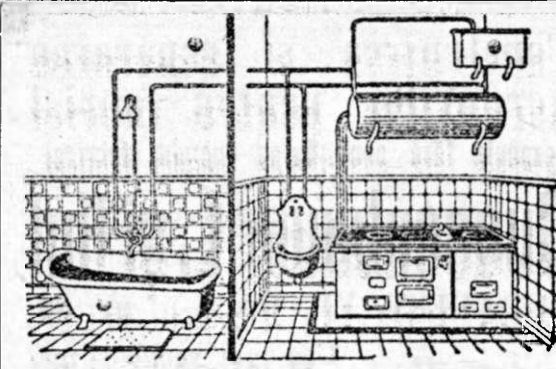
La cumpărare să grijim cerind anume fabricatele Réthy, deoarece sunt emulțe imitații nereușite. — Originalul are pe cutie cuvântul »RÉTHY«. — O cutie 60 fil. O cutie mare 1 cor. Se capătă în ori-ce prăvălie. Se primiți numai cele cu marca »RÉTHY«. (Go 582-6)



Totfelul de instrumente muzicale violini, chitare, cimbale și plane încordează și reparază cu specialitate și cu prețuri moderate

KLINK SÁNDOR
măstru pentru încordarea instrumentelor muzicale și fabricant de piano

DÉVA Kun-Kocsárd-u.
Incordări de piano la dorință execut și în provincie.



Bruno Widlasch,

lăcătușerie artistică pentru mașinării și zidiri. — Atelier special de instalațiuni pt. lumină electrică, apaduct, aranjamente pt. băi, canalizări și closete.

SIBIU, Fingerlingsgasse N. 3.

Oferă cele mai solide lucrări: porți de fier, trepte (scări), balustrade și îngrădiri de morminte după desen sau după planul propriu; cuptoare și cazane, montări și transmisiuni pentru orice fel de mașini. Aranjări complete de closete pentru canalele din orașe. Instalări de băi, apaducte și canalizări. Depozit de fântâni de apă (construcții proprii), cari s'au adeverit de cele mai bune până acum. Closete patent scutite de îngheț, montate gata, cari în cursul iernii trecute n'au înghețat în liber nici la un grad de 28 grade, liferez cu garanție pe 5 ani.

Cea mai perfectă executare de instalațiuni de lumină electrică, telefoane și telegrafe. Vânzare de cazane de aramă și țincuire. — Proiecte și planuri gratuit și prompt.

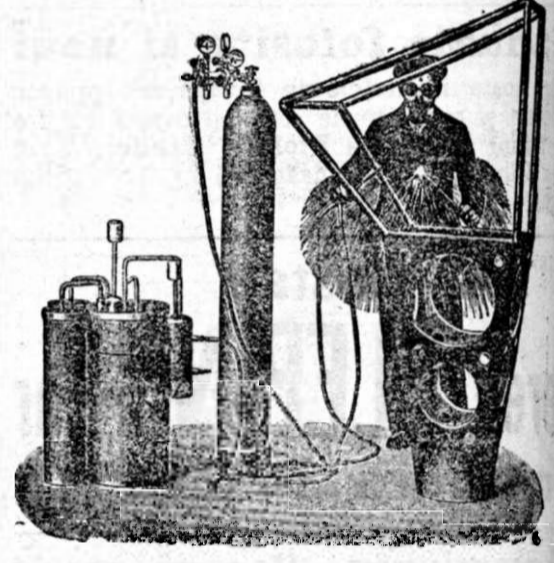
Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.
Telefon 20-59.)

Invenție ungurească, brevet propriu!
Pistolul cu pocnește! Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen. Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută recitoare de apă, boilere și corpuri recitoare.



(Ko 199-120)

Recomandate de către cel mai renumiți medici

Bandaje

picioare artificiale, corsete, legătoare pentru pânțee, irigatoare, stropitoare, suspensorii, îndreptătoare, ciorapi de gumă, vată (bumbac), legătoare și articlii pentru bolnavi precum și cele mai excelente prezervative franceze pentru femei și bărbați, se vând cu prețuri ieftine la

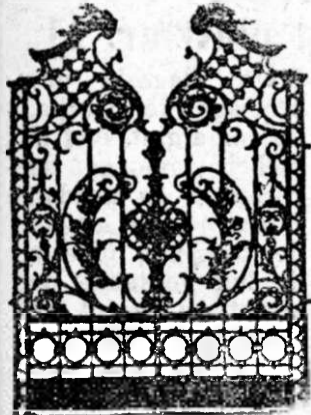
LEINER GYULA, bandagist
Brașov, str. Mihael Weis nr. 13.



(Lo 158-26)

MAÁR LAJOS és Testvére

fabrică de articlii de lăcătușerie
ORADEA-MARE (Nagyvárad) strada Teleky n-rul 45.



Executăm: vetre de fert, uși din fier vărsat, uși pentru cuptoare, ținătoare de clădiri, uși pentru cuptoare de copt, uși pentru căminuri, cuptoare de tinichea.

Catalog de prețuri la dorință se trimite gratis.

(Ma 426-)

Pregătesc

(Ma 146-30)

cuptoare de teracotă, căminuri, vase, glastre, cu prețuri moderate.

Pentru durabilitatea lor garantez. Primesc și repararea cuptoarelor vechi și în provincie. Rugând sprijinul mult onor. public:

Magyar István

fabricant de căminuri și artic. de lut
Temesvár-Gyárvaros Kém-utca n-rul 16.

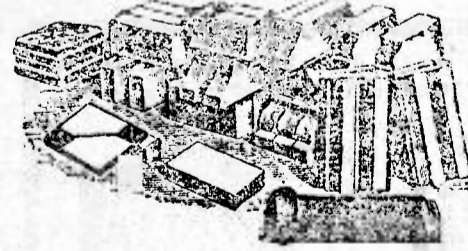


(Bo 423-)

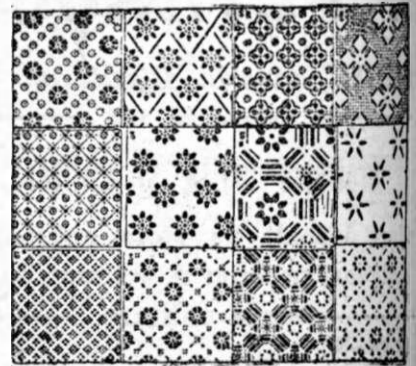
Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire

Alba-lulia (Gyulafehérvár)



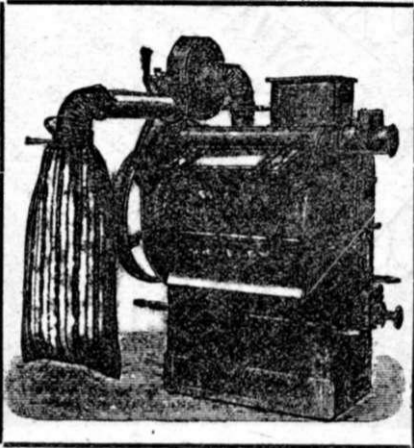
Execută: padințări de terazzo, — granit, — mozaic, — beton, — cheramit și — mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziane și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate; serviciu prompt.



Hainele nu se mai strică!

și nu mai trebuie curățite cu peria dacă le dai spre curățire la Institutul
Văduva Engel Vilmos, în Făgăraș.

Provăzută cu mașini moderne și aranjat pentru curățirea chimică a hainelor, vâpsirea stofelor și curățirea penelor de perini. Pentru curățirea unei îmbrăcăminte de bărbați 3 cor. La comanda dela 10 cor. în sus expediția se face franco.



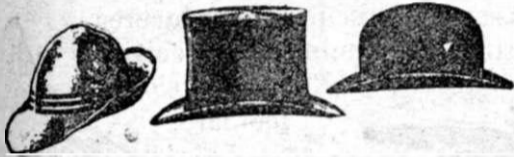
Hainele de bărbați, dame, și copii, perdelele, broderiile, stofele mobilelor sau penele de perini. Paltoane de piele se vâpsesc în colori întunecate, durabile și cu garanță. Vâpsirea hainelor de doliu se execută grabnic.

(E 504—)

Cea mai ieftină sursă de cumpărat este firma

Welther János, pălărier

Făgăraș—Fogaras, bulev. Francisc Josif



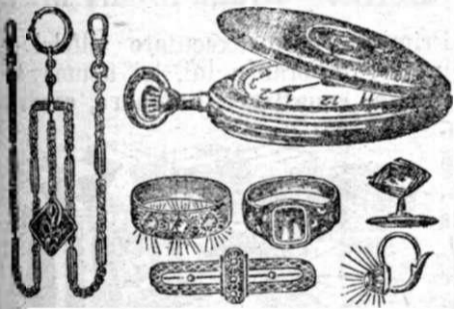
Au sosit noutățile cele mai moderne de pălării de toamnă și de iarnă: modeluri pentru femei, pălării de

plasă, catifea, double și pălării de pănură, cu prețurile cele mai moderate. Articiii de modă p. bărbați: mare asortiment de pălării de piele de epure, tari și mari. Pălării și chipturi pentru școlari, mare asortiment, dela cor. 2—3. Primesc spre executare tot felul de pălării spre reparare și vâpsire, după cele mai noi modele. Pălării de doliu se execută imediat. (We—503)

Becker Lajos

ciasornicar și giuvaergiu

Temesvár-Józsefváros str. Hunyadi și colțul străzii Misits



Mare magazin de oroloage de Elveția, de aur, argint, oțel și nichel, oroloage de părete și cu pendal. Bijuterii fine și articiii de briliante, obiecte de lux veritabile de argint, și argint de China. În marele meu atelier de bijuterii se execută totfelul de reparări, și se reparaază cu specialitate bijuterii și ciasornice pe lângă garanță.

Prețuri moderate! Serviciu conștiințios!

(Be 535—10)

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și desvoltați la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fiie care viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurată că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.

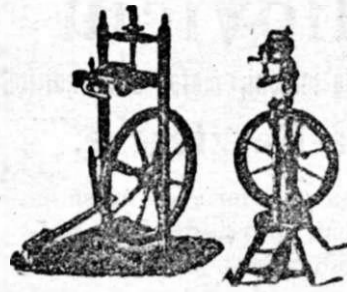
Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna“

(A 539)

Babolna (u. p. Szászváros).

Premiate cu medalle de aur.

**Roate de tors**

Cea mai mare fabrică pentru articiii de lemn și de galantarie provăzută cu motor electric.

Emil Krauss,

SIBIU-Hermannstadt-Nagyszében Margarethengasse nr. 5.

Execută cele mai bune roți de tors, din lemn bun și uscat, cu mers liniștit, pentru fiecare bucată se dă garanță.

Totodată îmi permit a aduce la cunoștința stim. mușterii că execut orice lucrări în branșa mea. Lucrări solide și ieftine.

(K 123—)

Matutsek József

Kolozsvár, Szentegyház-u. 3.

Recomandă depozitul său bogat asortat cu totfelul de

încălțăminte

bărbătești și femeiești executate în atelierul propriu.

Comande din provincie, după măsură sau că trimițând o gheată veche care'i șade bine se pregătesc prompt și din material bun, trainic și la modă. (Ma 443—)

**FRĂȚII FRIEDRICH**

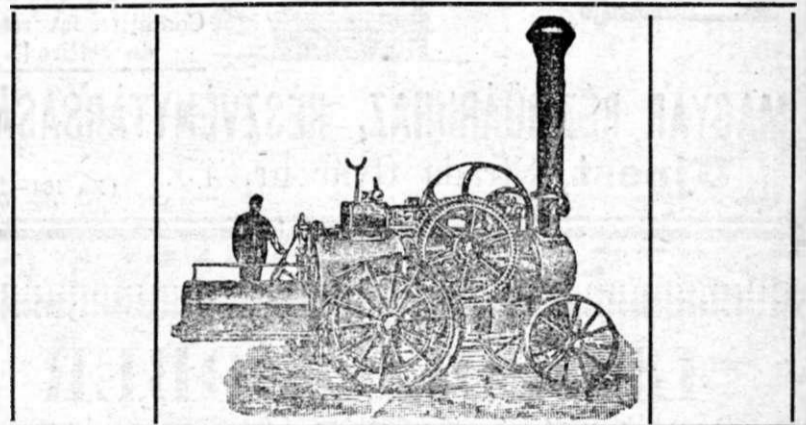
atelier și deposit de mașini

TEMESVÁR—JÓZSEFVÁROS

Telefon Interurban
BIROU: 724.

Telefon Interurban
ATELIER: 950.

Locomotive automate! Locomotive!



Nu-i așa că v'ați convins că viitorul e al locomobilelor! Folos numai cu acestea se poate avea! Toate locomobilele de aburi se transformă în automate după 3 sisteme și anume: prin transmisiunea pe osie, cel mai nou sistem „RECORD“ brevet propriu, prin roți dințate și prin înlanțuire. În fabrica noastră de mașini s'au executat până acum 1200 de transformări. Serviciu prompt în branșă.

Pot expedia în orice moment aliaje, osii de oțel, tălpi și toate părțile constructive necesare pentru transformarea în automate a 100 mașini cu aburi, în stare brută sau lucrata gata, pentru 3 sisteme: „RECORD“ de transmisiune, brevet propriu, roți dințate și înlanțuire.

Serviciu prompt!

Expediție imediată!

Cereți preliminară detaliată de prețuri.

(Fi 176)

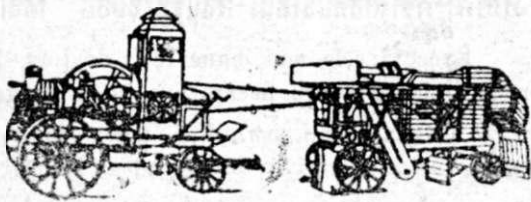
I 192-60



O. Ilioviciu

lăcătar artistic de mașini, motoare și edificii
Bistrița-Besztercze.

Execută tofelul de lucrări în bransa zidăriei și lăcătușeriei precum și ferării pentru zidări noi, porți de fier, balcoane, trepte, garduri pentru morminte și mașine de gătit. — Reparează pe lângă garanță orice fel de mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, cumpene — cu prețurile cele mai convenabile. □



S'a deschis

moara și prima fabrică de oloi
în Arad a lui

Petrovits János és T-sa.

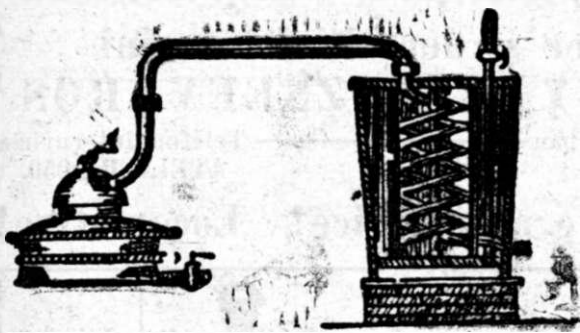
ARAD, Gyár utca 7.

Aranjată corăspunzător rezultatelor tehnice moderne pentru macienarea fină și de comerț înalt a grâului și a secarei, precum și a orzului și a cucuruzului. Prețuri favorabile Serviciu prompt.

Pe 590-3

Telefon nr. 851.

CAZANE pentru ferberea



Aranjamente
pentru fabrici de
SPIET.

MAȘINI pentru stre-
curatul vinului și pen-
tru opărirea vaselor.

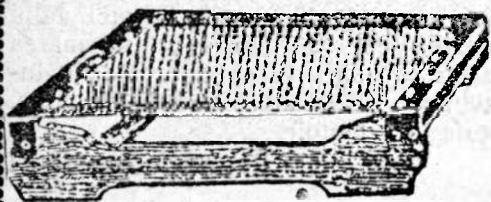
Prețuri moderate!
Condiții favorabile
de plătire!

MAGYAR RÉZMŰÁRUHAZ, RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Ujpest, Strada Gyár nr. 15. (Ma 164-30)

LEOPOLD KÖBER

LĂCĂTUȘ PENTRU CLĂDIRI ȘI LUCRĂRI DE ARTĂ și
atelier pentru aranjamente cu gaz, apaducte și canalizare
MEDIAS (MEDGYES) str. Alsó Kovács n-rul 23.

Execută orice lucrări și reparări în această bransă și anume lucrări de fier pentru clădiri, porți de fier, grații pentru morminti, vetre de fier și matrațe de fier, din material foarte bun, apoi introducerea de apaducte și canaluri cu prețuri ieftine și pe lângă garanță.



(K 464-)



**KIKTA ISTVAN, atelier de pic-
turală, VIII. KOSZORU-U. 17**
Budapest, indrăzneala a atrage aten-
ția mea public asupra atelierului
meu de pictură de sticlă.
Ca specialist fac geamuri de biserică,
verande de lux pe sticlă pentru saloane,
Mai departe plumbuit de artă, gra-
vuri pe sticlă și rame de aramă, pre-
cum și alte obiecte în bransa aceasta

Leitner Sándor mechanic și electrotehnic

Cluj-Kolozsvár, str. Deák Ferencz nr. 30.



Vinde și repară pe lângă prețuri moderate: casse de bani, biciclete, mașini de cusut, gramofone și mașini de scris. Primește orice muncă de bransă, precum: introducerea sonerilor, a luminii de electrice și a diferitelor motoare.



(L. 36-30)

Mandler János

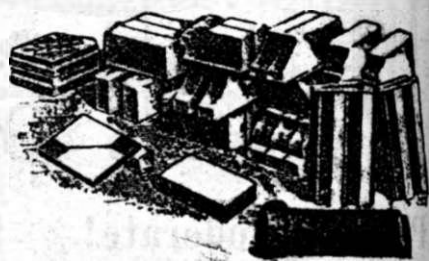
intreprindere de beton, plăci arti-
ficiale și teracotă

SZEGED, strada Bihari nr. 1.

Primește spre executare tofelul de
lucrări în bransa lui, și anume: te-
racotă, canalizare, betonare, conduct

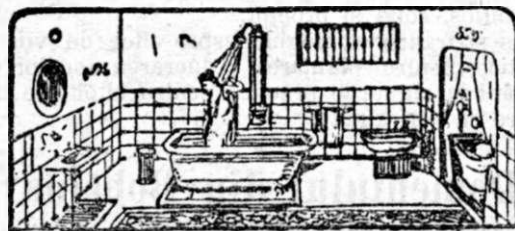
de țevi de lut și ciment, us-
carea pereților umezi, trepte
(scări) de piatră artificială,
pereți, conuri „Rabitz“, inele
pentru fântâni, bazenuri,
fântâni arteziane și vâlcele
executate neexcepționabil și
cu prețurile cele mai moderate.

Cu prospecte servesc gratuit.



EDUARD LEXEN, tinichigiu și anteprișă de instalații Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63. Prăvălie: Strada Gâbel Nr. 2. Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galvanerie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele. Specialist în apaducte la case, canalizare, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.



Lampe de carbid de tofelul
de la 3 coroane în sus. —
Engroșiștilor li-se dau rabat.
Depozit bogat în vâni de
scăldat, cămine, closete etc.
Serviciu conștiințos. Prețuri
moderate. Reparație promptă

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
ți dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roaga onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.

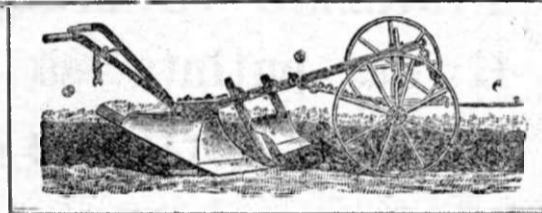
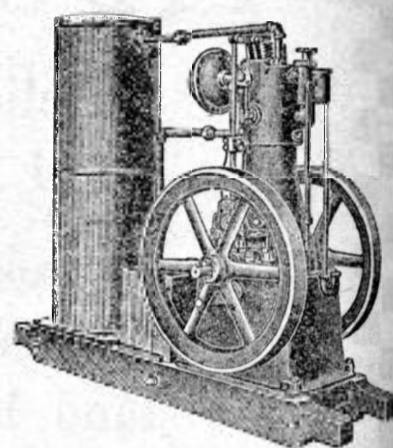
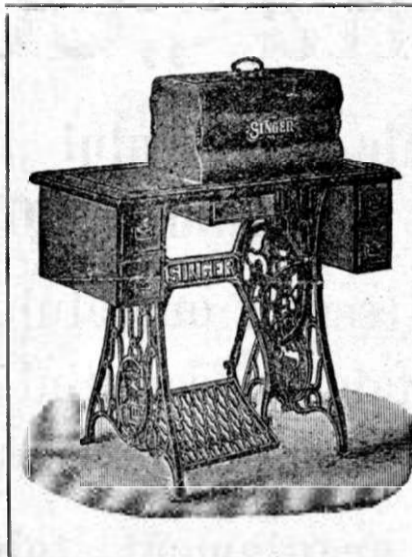
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. pu-
blic asupra marelui meu
magazin de totfelul de ma-
șini agricole cum sunt:
mașini de sămănat, tree-
rat, pluguri grape, preșuri,
și mori de struguri, ma-
șini de cusut.

Mai departe reconstruez
tot felul de Locomobile
să umble singure.



Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospecte, ta-
rife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca vizitatori buni și cu legături — pot fi primite
oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare
fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BE-
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARA Ș-SEVERIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”).
(Ba 240—156) Telefon nr. 850